

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för utbildningsvetenskap

Lämning och hämtningsituationer i förskolan

En enkätundersökning om vårdnadshavares upplevelser av
lämning och hämtningsituationer i förskolan

Caroline Arvidsson och Evelina Rask

År 2018

Examensarbete, Grundnivå (yrkesexamen), 15 hp
Didaktik
Förskolläraryrket

Handledare: Anneli Frelin
Examinator: Kerstin Bäckman

Arvidsson, C. & Rask, E. (2018). *Lämning och hämtningssituationer i förskolan- En enkätundersökning om vårdnadshavares upplevelser av lämning och hämtningssituationer i förskolan*. Examensarbete i didaktik. Förskolläraryrket. Akademin för utbildning och ekonomi. Högskolan i Gävle.

Sammanfattning

Undersökningen har till syfte att undersöka hur vårdnadshavare upplever mötet med pedagoger vid lämning och hämtningssituationer. Den valda metoden är traditionella enkäter i pappersform. Undersökningen grundar sig i ett sociokulturellt perspektiv som teoretisk utgångspunkt, med centrala analysbegrepp som relationer och kommunikation, mellan vårdnadshavare och pedagog. Resultatet påvisar att vårdnadshavare anser att det är viktigt, att någon pedagog möter upp dem när de lämnar och hämtar sitt barn på förskolan. Vårdnadshavarna uppger att pedagogerna oftast är närvarande vid dessa situationer, med undantag vid stressade situationer som när många barn lämnar samtidigt eller när barnen äter frukost. Det framkommer från vårdnadshavarna att det har en stor betydelse att pedagogerna för en dialog med deras barn samt med dem själv. Vårdnadshavarna belyser att pedagogerna inte alltid har uppsikt över vad deras barn har gjort under dagen, vilket det uttrycks en önskan om. I det vanligaste samtalsämnet framkommer det från vårdnadshavarna, att det oftast handlar om vad som kommer att ske under dagen när man lämnar sitt barn. När vårdnadshavarna hämtar sitt barn på förskolan kan samtalsämnet variera beroende vilken ålder deras barn är i. Diskussionen som förts är att vårdnadshavarna upplever lämning och hämtningssituationer olika, beroende om de har yngre eller äldre barn. Det framkommer också att vårdnadshavarna upplever pedagogerna olika när de lämnar och hämtar sitt barn, där det framkommer att kommunikationen ibland brister mellan vårdnadshavare och pedagoger. Detta kan i sin tur leda till att interaktion och relationsprocessen mellan varandra blir lidande, där man inte längre känner att man har respekt och förtroende för varandra. Kanske är det av den anledningen som vårdnadshavarna anser att det är viktigt att bli bemött av en pedagog, där de vill att kommunikationen fungerar för att ge trygghet och tillit när de lämnar sitt barn - det bästa de har!

Nyckelord: Barn, dialog, hämtningssituation, kommunikation, lämningssituation, pedagoger, relationer, vårdnadshavare.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Att mötas vid lämning och hämtning	2
2.1 Litteratursökning	2
2.2 Förskolan ett komplement till hemmet nu och då	2
2.3 Kommunikation	3
2.4 Vikten av en god relation	4
2.5 Föräldraperspektiv	5
2.6 Syfte och frågeställningar	6
3. Teoretisk utgångspunkt	6
4. Metod	7
4.1 Metodval	8
4.2 Pilotstudie, urval och bortfall	8
4.3 Insamling och bearbetning av materialet	9
5. Resultat	11
5.1 Vikten att bli bemött vid hämtning och lämningsituationer	11
5.2 Dialogens betydelse för vårdnadshavarna	13
5.3 Vårdnadshavarnas syn på pedagogens dialog med barnen	16
5.4 Närvarande pedagoger	18
5.5 Pedagogers kännedom om dagen för barnet	20
5.6 Samtalsämne vid lämningsituationer - Likheter och skillnader över vad samtalen handlar om när man lämnar sitt barn på förskolan	21
5.7 Samtalsämne vid hämtningssituationer - Likheter och skillnader över vad samtalen handlar om när man lämnar sitt barn på förskolan	24
6. Diskussion	27
6.1 Metoddiskussion	27
6.2 Betydelsen av goda relationer, samarbete och kommunikation mellan hem och förskola	28
6.3 Slutsats och framtida forskning	30
7. Referenslista	33
Bilaga 1	36
Bilaga 2	39

1. Inledning

Förskolor berör en stor del av människors vardag. I förskolan sker många olika möten mellan vårdnadshavare, barn, förskollärare och barnskötare. Vårdnadshavare som lämnar och hämtar det viktigaste de har, sina barn i förskolan och därför krävs det trygghet och tillit. Intresset för undersökningen har väckts under vår VFU och i relation till tidigare erfarenheter som vårdnadshavare och anställda inom barnomsorgen. Lämning och hämtningssituationer är komplexa situationer som pedagoger måste förhålla sig till, en situation där hem och förskola avgränsas. Dessa situationer har för oss under vår VFU upplevts stressig från både vårdnadshavare och pedagogerna och att kommunikationen har tendens till att utebli. Vi har även upplevt att samtal kan handla om något annat, privata samtal mellan vårdnadshavare och pedagog, snarare än om det enskilda barnet. Att samtal inte handlar om något särskilt belyser Juul och Jensen (2003) i boken *Relationskompetens- i pedagogernas värld* vara av betydelse för relationsskapande processer. Dessa erfarenheter skapar funderingar och är underlag för vår undersökning. Vad är det vårdnadshavarna tycker är viktigt vid första mötet när de kliver in i förskolans verksamhet. Har det någon betydelse om vårdnadshavarna får leta upp pedagogerna för att lämna eller hämta sitt barn, än om vårdnadshavarna skulle mötas upp av pedagogerna. Detta är intressant att undersöka då styrdokumentet *Läroplan för förskolan Lpfö98* skapar riktlinjer och innehåller mål för förskolan att sträva efter i förhållande till hemmet (Skolverket, 2016). I läroplanen belyses vikten av en god och nära relation mellan hem och förskola. För att förskolan skall komplettera hemmet för barnets förutsättningar till ett rikt och mångsidigt utvecklande, krävs det att det förs en dialog mellan pedagogerna och hemmet för att få information om barnet, familjen och dess bakgrund. Det förtroendefulla samarbetet med hemmet nämns även i Skolverket (2018) den nya reviderade läroplanen som kommer att träda kraft juli månad år 2019. *”Det är viktigt att alla som ingår i arbetslaget har förmåga att förstå och samspela med barnen och att skapa tillitsfulla relationer med hemmen, så att förskoletiden blir positiv för barnen”* (Skolverket, 2018, s.4). Här påvisar styrdokumentets mål vikten av samspel mellan barn och pedagoger, för att vårdnadshavarna skall kunna känna tillit i samarbetet mellan hem och förskola.

Lämning och hämtningssituationer skapar möjlighet för vårdnadshavare att få ta del av verksamheten samtidigt som pedagogerna ges möjlighet att få information kring barnet. En avgörande faktor för hur utbytet i de informella mötena sker, påverkas av relationen mellan parterna. Goda relationer grundar sig i förtroende och trygghet vilket skapar goda förutsättningar för kommunikationen (Vuorinen, Sandberg, Sheridan & Williams, 2013). En god relation mellan vårdnadshavare och pedagoger kan stärka professionen, då kommunikation är en förutsättning för att framhäva verksamheten och kunna utbyta kunskap, information och erfarenheter med varandra. Kommunikation och relationer mellan parterna blir avgörande för att utbyta viktig information som i sin tur blir till fördel för barnets utveckling och lärande (Kuhn, Marvin & Knoche, 2017). Pedagoger kan genom goda relationer till vårdnadshavare och en fungerande kommunikation, få kännedom och information kring barnet och på så sätt skapa förutsättningar till utveckling

och lärande (Vuorinen et al., 2013). Vi har utifrån detta valt att fokusera examensarbetet på, hur vårdnadshavarna upplever mötet med pedagogerna vid lämning och hämtningssituationer i förskolan. I arbetet kommer vi att benämna förskollärare och barnskötare som pedagoger. Med pedagoger menar vi alla de som arbetar med barnen i förskolan. Vi kommer i litteraturgenomgången redovisa forskning som berör föräldraperspektivet vilket vi däremot tolkar ur ett vårdnadshavarnas perspektiv eftersom vårdnadshavaren är den person som har ansvar för det enskilda barnet i vår undersökning.

2. Att mötas vid lämning och hämtning

I det här avsnittet redogör vi inledningsvis för litteratursökning för den aktuella forskningen inom ämnet, upplevelser av relationer mellan pedagoger och vårdnadshavare som handlar om betydelsen av kommunikation och relationskapande. Därefter presenterar vi vårt valda teoretiska perspektiv som analysverktyg med begrepp som relation och kommunikation.

2.1 Litteratursökning

I litteratursökningen har vi främst använt oss av databasen ERIC EBSCOhost. Denna databas innehar många vetenskapligt granskade texter, vilket benämns peer reviewed. I vårt sökande har vi alltid använt något av sökorden preschool, kindergarten eller early childhood education. Detta för att få träffar som berör förskola och förslagsvis inte children vilket hade kunnat ge oss träffar utanför vårt område. Att använda precisa ord i vår sökning, var viktigt för att utesluta sådant som inte var relevant (Reinecker, 2016). För att smalna av sökningen ytterligare och få en god relevans till arbetet växlades sökord mellan: Parent/home/family AND teacher för att nå ytterligare en specificering. Förslagsvis valdes sökordet teachers ut eftersom undersökningen berör alla pedagoger i förskolan och inte enbart förskollärare. Detta innebar att det inkluderade högre åldrar vilket vi var medvetna om och kunde undvikas genom att exempelvis använda ordet Preschool. Därefter valdes ytterligare ett sökord vilket varierande mellan: Cooperation/collaboration/partnership för att se samarbetet mellan vårdnadshavare och pedagoger. Detta resulterades i de åtta vetenskapliga artiklar vi använder oss av i arbetet. Utöver sökningen ur databasen ERIC EBSCOhost söktes ytterligare forskning fram, då Simonsson och Markström (2013) hämtades ur Nordisk barnehageforskning. Ur Tayler och Francis online, hämtades Markström och Simonsson (2017). Karlsson (2006) och den akademiska avhandlingen skriven av Ivarsson Jansson (2001) finns tillgänglig att hämta på Diva-portal.org.

2.2 Förskolan ett komplement till hemmet nu och då

Ivarsson Jansson (2001) belyser att barns olika världar inom hem och förskola behöver sammanvävas. Det är av stor vikt att samarbetet mellan hem och förskola bygger goda relationer med fokus för att tillgodose barnens behov. Det är enligt författaren upp till båda parterna att intressera sig för de båda världarna gällande hem och förskola, som

barnen möter. Sammanvävningen mellan dem är viktigt för att barnen inte skall känna obalans eller ovisshet som i sin tur kan påverka känslan av trygghet. Markström (2007) belyser att splittringen mellan privat och offentligt sker i hallen på förskolan. Hallen är den plats där lämning och hämtning oftast sker. Där dialog mellan pedagoger och vårdnadshavare handlar om att utbyta information och där det ges kännedom kring barnet. Författaren menar även att förhållningsättet kan påverka relationen mellan parterna. Med en kort historisk tillbakablick, då och nu påvisar Ivarsson Jansson (2001) delar av barnstugeutredningens mål, om hur förskolan kompletterar hemmet och att relationen är viktig mellan dem. Barnstugeutredningen som utförts på 1960 talet ligger till grund för förskolelagen på 1970 talet. Förskolelagen har under åren arbetats upp till läroplan för förskolan vilket på senare år utvecklas allt mer kontinuerligt, nu med en reviderad version som träder i kraft år 2019 (Skolverket, 2018). Redan i barnstugeutredningen uppkom mål som berör vikten av pedagogers strävan efter gott samarbete med föräldrar för att utveckla det kompetenta barnet (Ivarsson Jansson, 2001).

2.3 Kommunikation

Att upprätthålla kontakten mellan vårdnadshavare och pedagoger är av betydelse för barnet. Barnets lärande skall utmanas av pedagoger som förhåller sig till Lpfö 98, det vill säga förskolans styrdokument som omfattas av mål om att förskolan skall vara ett komplement till hemmet (Skolverket, 2016). Det är en förutsättning för det sociala samspelet mellan vårdnadshavare och pedagog att föra en dialog med information som berör barnet och hemmet. Juul och Jensen (2003) nämner att samarbetet med föräldrar präglas av ömsesidighet, öppenhet, trygghet och tillit. Detta belyser Keys (2000) samt Kuhn et al. (2017) som menar att relationsskapande processer kräver energi från båda parter samt ömsesidighet och förtroende, brist i detta kan få en negativ påverkan för barnet. Om kommunikationen för parterna inte utvecklas eller upprätthålls som författarna belyser, begränsas informationsutbytet mellan pedagoger och vårdnadshavare. Keys (2000) menar att relationen mellan lärare och föräldrar kan påverkas av olikheter som språk, utbildning, kulturell eller ekonomisk bakgrund. Dessa påverkande faktorer är något som även Markström (2007) benämner och menar att denna mångfald speglar hur kommunikationen förs, genom förslagsvis tal, kroppsspråk eller samtalsämnen. Mötesplatsen, det vill säga hallen, som Markström fokuserar på är av stor betydelse då interaktion mellan människor är avgörande för hur möten utformas eller uppfattas.

Betydelsen av att ha en god kommunikation mellan vårdnadshavare och pedagoger har visat sig haft positiv inverkan på barnet, vilket innebär att värdefull information om det enskilda barnet kan diskuteras och samtalas om när man lämnar sitt barn på förskolan (Mahmood, 2013). Forskning har visat att vårdnadshavare som känner sig nöjda och tillfredsställd med sitt barns förskola, där kommunikationen är väl fungerade mellan vårdnadshavare och pedagoger, har bättre självförtroende och känner sig uppskattad och delaktig i förskolans verksamhet (Dunst & Dempsey, 2007). Mahmood (2013) lyfter fram att kommunikationen mellan vårdnadshavare och pedagoger kan se olika ut beroende på vad man tycker är viktigt att samtala om. Ett dilemma som författaren belyser är bland

annat att en del vårdnadshavare har så bråttom när de lämnar och hämtar sitt barn att de alltid glömmer bort att ta sitt barns teckning eller att de inte överhuvudtaget kommunicerar med förskolepersonalen om vad deras barn har gjort. Författaren menar att det kan förhindras om kommunikationen mellan pedagoger och vårdnadshavare fungerar där man har en klar bild över varandras åsikter. Mahmood (2013) belyser att detta inte är helt lätt att göra, då många nya pedagoger känner sig osäkra med att föra en dialog och ta upp dilemman som dessa.

2.4 Vikten av en god relation

Den dagliga kontakten mellan pedagoger, vårdnadshavare och barn sker oftast i förskolan vid lämning och hämtningssituationer (Kuhn et al., 2017). Författarna menar att det är vid dessa situationer interaktionsprocesser kan ske, där relationer kan bildas och information utbytas mellan pedagoger, vårdnadshavare och barn. Dock kan situationerna variera och se olika ut beroende när vårdnadshavaren lämnar och hämtar sitt barn på förskolan. Författarna belyser att interaktion, relation och kommunikation mellan vårdnadshavare och pedagoger kan bli vag och ibland rentav utebli vid stressade situationer, då många barn lämnas och hämtas samtidigt. Även om stressade situationer kan ge negativ effekt vill författarna belysa att en god relation och interaktion med vårdnadshavarna har visat sig ha positiv effekt för barnets bästa i förskolan. En god kommunikation är värdefull för både pedagoger och vårdnadshavare där de tillsammans kan bemöta barnets behov och deras intressen (ibid).

Kuhn et al. (2017) belyser hur relationen påverkas utifrån vårdnadshavarna och pedagogerna, medan Fabrizi och Hubbell (2017) undersöker effekter som kan påverka barnens inkludering i barngruppen. Angående barnets bästa och för att se till det enskilda barnets utveckling framhåller författarna en aspekt av hur barns relationsskapande tillsammans med andra barn kan påverkas av dess temperament. Det vill säga att temperamentet kan avgöra hur mottaglig barnet är för socialiserande processer med andra människor. I förskolan är det därför enligt Fabrizi och Hubbell av stor vikt att pedagoger har god kännedom om barnet och kommunicerar med vårdnadshavarna för att utbyta information om förslagsvis barnets allmänna tillstånd. Anledningen till detta är för att kunna skapa förutsättningar för det enskilda barnet. Vuorinen et al. (2013) understryker också vikten av att ha goda relationer och att ha samarbete mellan dessa parter. Även de vill understryka att ett lyckat och meningsfullt samarbete hela tiden behövs för att kunna stärka och stödja barnet i deras tid på förskolan. Författarna vill även belysa att det är med hjälp av vårdnadshavarna som pedagoger kan få vetskap om viktig information som berör barnets bästa, vilket Juul och Jensen (2003) benämner som det dagliga samarbetet med hemmet. Här vill författarna även framhäva betydelsen av samtalet som inte handlar om något speciellt kan ha en viktig roll för att binda kontakter, genom att få ta del av historier och händelser i andras vardag.

Karlsson (2006) belyser ett annat perspektiv till skillnad mot för vad som tidigare nämnts utifrån Vuorinen et al. (2013) om relationer och dess kommunikation mellan pedagog och

vårdnadshavare. Karlsson (2006) menar att alla vårdnadshavare kanske inte vill eller har mod att kunna föra fram sina åsikter för att de har för stor respekt gentemot pedagogerna eller att de känner ett missnöje med bemötandet. Detta kan enligt författaren bli ett problem för vårdnadshavarna om de inte känner sig tillräckligt trygga och bra bemött från pedagogerna, samt att de inte känner att viktig kommunikation kan föras. Enligt Vuorinen (2018) kan den negativiteten leda till att vårdnadshavare istället väljer att byta förskola för att de känner ett missnöje. För att motverka detta krävs det en god relation och kommunikation mellan varandra där man respekterar och tar hänsyn till varandras åsikter (Vuorinen et al., 2013). Av den anledningen krävs det ett professionellt förhållningssätt från pedagoger för att möjliggöra skapandet av goda relationer i de professionella mötena med vårdnadshavare. I sitt förhållningssätt är det därför viktigt att kunna bemöta människor på olika sätt och skapa kontakt genom olika strategier för att nå alla vårdnadshavare (Sandberg & Vuorinen, 2008).

2.5 Föräldraperspektiv

Simonsson och Markström (2013) och Markström och Simonsson (2017) belyser vikten av samverkan mellan föräldrar och förskola. Samverkansfaktorer har ökat de senaste åren i Sverige utifrån målen i läroplanen. Målen som lyfts fram skapar underlag för hur förskollärare kan påvisa sin kompetens och sitt ansvar till vårdnadshavarna. Markström och Simonsson (2017) hävdar att kraven på förskola och förskollärare har ökat från föräldrars håll. Föräldrars inflytande ses både som problematiskt och som en tillgång. Författarna nämner att föräldrar ses mer som konsumenter där de kan välja vilken förskola de vill placera sina barn på. I den problematiska agendan kan olika strävansmål som förslagsvis normer, rutiner och regler påverka relationerna mellan aktörerna, både för förskollärare och förälder. Författarna nämner att förskollärare i sitt sökande av kunskap bör vara vaksam på barnet och dess föräldrainteraktion, för att finna en balans i förhållandet mellan styrdokumentens krav och förtroende de söker hos vårdnadshavaren. I relationen mellan förskollärare och förälder är respekt och tillit det viktigaste för båda parter och för det enskilda barnet (Markström & Simonsson, 2017). Sammanfattningsvis berör litteraturgenomgången forskning, styrdokument och litteratur om goda relationer, kommunikation, föräldraperspektiv och förskolan nu och då. Det framkommer att det är viktigt att kommunikationen fungerar mellan varandra för att relationer ska kunna bildas. Vikten av ett gott samarbete mellan vårdnadshavare och pedagog har visat sig vara viktigt genom tiderna. Vi har därför valt att undersöka ur vårdnadshavarnas perspektiv, då det visat sig finnas betydligt mindre forskning ur det än ur ett förskollärarperspektiv.

2.6 Syfte och frågeställningar

Tidigare forskning visar på betydelsen av goda relationer mellan vårdnadshavare och pedagoger i förskolan. Syftet med vårt arbete är därför att undersöka hur vårdnadshavare upplever mötet med pedagoger vid lämning och hämtningssituationer i förskolan. Detta för att få en ökad förståelse för vårdnadshavares eventuella förväntningar i det professionella mötet. Vi har sett ett behov av att undersöka detta, då vi bland annat utifrån vår VFU har sett att mötet går till på olika sätt beroende på tid, rum, pedagog, vårdnadshavare och barn. Nu vill vi undersöka hur vårdnadshavarna upplever denna situation. Undersökningen kan komma att bidra till en ökad medvetenhet och förståelse för förskoleprofessionen i framtiden. Därför blir vår övergripande frågeställning:

- Hur upplever vårdnadshavare mötet med pedagoger vid lämning och hämtningssituationer i förskolan?

Utifrån det har följande undersökningsfrågor specificerats:

- På vilket sätt upplever vårdnadshavarna att pedagogerna är närvarande och har god kännedom om barnens vistelse i verksamheten?
- Hur upplever vårdnadshavare kommunikationen?

3. Teoretisk utgångspunkt

Undersökningen kommer att undersöka hur vårdnadshavare upplever mötet med pedagoger på förskolan. Vår teoretiska utgångspunkt är ett sociokulturellt perspektiv, för att få syn på vad som sker i samspelet mellan vårdnadshavare och pedagog. De informella möten som sker vid lämning och hämtningssituationer kräver en fungerande kommunikation för hur relationen artar sig mellan pedagog och vårdnadshavare. Perspektivet bottnar i sociala handlingar som interaktion och samspel mellan individer. En av företrädarna för det sociokulturella perspektivet, Lev Vygotskij menar att eftersom människan är en social varelse så är vi beroende av sociala sammanhang som utmanar den kommunikativa förmågan för interaktion (Säljö, 2005). Individer bygger relationer utifrån dess kulturella erfarenhet, vilket i sin tur kopplas till ett sammanhang att bära med sig i livet, gör den sociala utvecklingen till en meningsfull process. Vidare belyser författaren mediering som redskap, att interaktion mellan människor sker i kommunikation där sociala och kulturella erfarenhetsutbyten framhävs. Att kommunicera, det vill säga att tala innebär enligt Vygotskij vara en yttre funktion, medan den inre funktionen berör tänkandet. Både den yttre och inre funktionen är aktuella i sociala konstruktioner, som i förskolans värld ständigt sker och är en pågående process i möten mellan olika individer. Vygotskijs teori innebär att samspel mellan människor påverkas av kommunikationen och de sociala erfarenheter varje individ bär med sig kan reglera och påverka interaktionen. Det sociokulturella perspektivet som används i

föreliggande undersökning som analysverktyg är att synliggöra hur vårdnadshavare upplever lämning och hämtningssituationer i förskolan, och för att studera hur den betydelsefulla kommunikationen är för ett fungerande samarbete mellan förskola och hem. Kunskapen för ett fungerande samarbete är betydelsefull för pedagoger nu och i framtiden, något som Lev Vygotskij belyser som viktigt. Vygotskij menar att kunskap bygger på ett socialt samspel mellan varandra och det är först då man kan utvinna något från den kunskapen. Med andra ord är det upp till pedagogerna att bygga en relation till barnens vårdnadshavare, där kommunikationen mellan parterna bidrar till att få en uppfattning över vad vårdnadshavarna anser (Arnér & Tellgren, 2006). Utifrån vår undersökning kan pedagoger lära sig genom att få kännedom om vårdnadshavarnas upplevelser. Exempelvis vad som uppskattas, hur de kan förhålla sig eller hur dialogen kan föras i kommande möten och samspel. Att kunna sätta sig in i andras perspektiv blir därför betydelsefullt som pedagog. Det sociokulturella perspektivet enligt Säljö (2011) innebär att kunskap inte enbart finns inom en enskild individ utan belyser att kunskap finns mellan oss människor. Med det vill författaren visa att kunskap först utvecklas och utvinns när samspelet fungerar. När samspelet sedan fungerar försöker man tillsammans samordna sina perspektiv och tankar (ibid). Att samspel och kunskap hör ihop är något som Säljö lyfter fram i det sociokulturella perspektivet, vilket vi anser är relevant till vårt arbete. Detta för att det berör kommunikation och samspel mellan pedagoger och barns vårdnadshavare. Lyckas pedagoger skapa en god relation mellan vårdnadshavare och pedagoger kan viktig kunskap utbytas mellan dessa parter där barnets bästa är i fokus. Därför är detta perspektiv relevant för vår undersökning då de dagliga mötena med vårdnadshavare utmanar och utvecklar relationer.

I undersökningen kommer perspektivet att synliggöras i analysen främst genom begrepp inom relation och kommunikation, därefter kommer även andra analysbegrepp som interaktion, socialt samspel, dialog, språk, mediering, situerat samt distribution att användas. Med relation menas här förhållandet mellan vårdnadshavare, pedagog och barn, begreppet kommunikation tolkar vi som att förmedla något genom olika sätt. Interaktion innebär i denna studie kontakten mellan individer medan socialt samspel tolkas att vara det aktiva deltagandet, ett gemensamt handlande. Dialog innebär för oss samtalet mellan parterna, medan språk innebär ett uttrycksätt för att kommunicera. Begreppet mediering tolkas som förmedling av kunskap och ordet situerat menar vi innebär ett sammanhang eller en specifik situation. Avslutningsvis benämns distribution som en fördelning av det som sker mellan människor i sociala sammanhang. Vi vill med stöd av dessa begrepp studera hur samspelet mellan vårdnadshavare och pedagoger upplevs.

4. Metod

Här redovisas vårt tillvägagångssätt för undersökningen. Det inkluderar val av metod och arbetets enkätundersökning, i följd av detta redovisas pilotstudie, urval och bortfall. Därefter redovisas insamling och bearbetning av materialet, och avslutningsvis redogör vi för kategoriseringen av texten med ett följande stycke om reliabilitet och validitet.

4.1 Metodval

Utifrån vårt undersökningssyfte hade vi kunnat använda enkät, intervju eller observation. En enkät spar tid i jämförelse med intervjuer och observationer. Intervjuer och observationer valdes bort till vår undersökning, då metoderna kräver mer tid att bearbeta än enkäter enligt författaren. Både Bryman (2011) och Hjalmarsson (2014) tar upp för och nackdelar med dessa metoder, men belyser att det är den som undersöker som måste välja metod för det man ska undersöka. Det utesluter dock inte de nackdelar som finns med enkäter, då respondenterna kan ha frågor, vilket de kanske inte hade behövt om man hade ställt intervjufrågor då man finns med på plats (Bjørndal, 2005; Bryman, 2011). För att undvika att sådana missförstånd skulle ske och för att minimera bortfallsrisken valde vi att personligen dela ut våra enkäter på plats när möjlighet fanns samt närvara vid föräldramöten. Genom detta tillvägagångssätt skapades möjligheter för respondenterna att fråga oss om det skulle uppstå oklarheter. Webbenkäter valdes bort, eftersom detta verktyg kräver kunskap av respondenterna att besvara den via internet. Att istället dela ut en enkät i pappersformat exempelvis på föräldramöten värderas högre och kan ge ett mer trovärdigt resultat genom den personliga kontakten av oss som undersöker vilket Bryman (2011) benämner som validitet. Författaren nämner även att enkäter kräver mindre tid då den kan besvaras på plats. Validitet och realitet kommer förklaras mer under rubriken bearbetning av det insamlade materialet. Enkätundersökningens slutna frågor framhävs i stapeldiagram och de öppna frågorna i citat.

En enkäts struktur och relevans är avgörande för hur respondenterna tar till sig den. En enkät enligt Bryman (2011) ska vara enkel att förstå och lätt att besvara. Valet gjordes att använda en traditionell enkät vilket innebär att enkäterna skrevs ut i pappersformat. I vår strävan att utforma enkätens struktur tog vi oss an viktiga egenskaper, vilket innebar bland annat frågeformuleringar som ramade in syftet, samt öppna och slutna frågor se *bilaga 1*. För att få ett tydligare svar av respondenterna där de själva kunde skriva vad de ansåg valdes öppna frågor, istället för att enbart ha slutna frågor där risken var att respondenterna blev låsta i vår frågeställning. Vikten av att inte ställa alltför många frågor var också något vi hade i åtanke när vi utformade vår enkät för att respondenterna inte skulle tröttna på att besvara den (ibid). Därför innehöll enkäten endast 13 frågor. I utformandet av enkäten valdes ett vertikalt svarsformat. Detta för att undvika att respondenterna kryssar i fel, vilket kan ske om ett horisontellt svarsformat används (Hjalmarsson, 2014).

4.2 Pilotstudie, urval och bortfall

Innan vi delade ut enkäten var det viktigt att kontrollera undersökningsfrågorna genom att göra en pilotstudie. Vår pilotstudie innebar att enkäten testades först genom att distribueras till en utomstående innan den färdiga delades ut (jfr Löfgren, 2014). Detta gav möjlighet att förtydliga eller utforma frågorna på annat sätt eller lyfta eventuella oklarheter. Förändringar som gjordes var att förtydliga vad lämning och hämtnings-situationer innebar och att detta kunde ske såväl inomhus som utomhus. Utöver detta

lades en bakgrundsfråga till om barnets ålder vilket kunde synliggöra eventuella likheter och olikheter. Här tog vi ställning utifrån Vetenskapsrådet (2017) vilket innebar att inga konfidentiella uppgifter angavs där personens namn eller kön kunde avslöjas. Inte heller förskola eller kommun angavs för att på så sätt skydda respondenternas identiteter. Däremot var det viktigt att få information om barnets ålder i undersökningen som kunde visa likheter och skillnader mellan barnens åldrar.

Fem förskolor valdes ut i mellersta Sverige bland sådana vi sedan tidigare var bekanta med, då undersökningen gjordes runt en liten ort. Innan enkäterna delades ut till vårdnadshavarna kontaktades förskolecheferna på respektive förskola för ett samtycke. Förskolecheferna samt några pedagoger fick ta del av enkäten och undersökningsfrågorna för att få en helhetsbild av det undersökningen skulle beröra, vilket underlättade utifall vårdnadshavarna skulle ha några frågor då vi inte alltid var på plats. Tillsammans med enkäten delades ett följebrev ut se *bilaga 2* där vi tog hänsyn till Vetenskapsrådet (2017) och informerade om undersökningen. I följebrevet beskrivs undersökningens syfte och frågeställningar samt att vårdnadshavarna informerades vid utdelningen av enkäten att de när som helst kunde välja att avbryta, även om undersökningen var påbörjad (*ibid*).

Av 276 utdelade enkäter, blev 93 enkäter besvarade, vilket innebär två tredjedelars bortfall. Stukát (2011) menar att oavsett hur god eller dålig svarsfrekvens man får, är det alltid bra att reflektera över varför det blev ett bortfall. En intressant fråga som författaren tar upp angående varför det blir bortfall, är att man kanske missar en betydelsefull grupp. Det kan vara personer som har en mer negativ inställning till det man undersöker och av den anledningen inte vill vara med. Resultatet hade kunnat förändrats om dessa skulle ha varit med. En undersökning med positivt inställda personer som gärna besvara en enkät, är däremot inte svåra att få med. Oavsett hur stort bortfallet är, så är det viktigt att föra en diskussion om hur tillförlitligt resultatet är och vad som kan ha påverkat varför många har svarat och varför vissa inte har det (*ibid*). En anledning till att respondenterna inte valt att svara, kan vara att personerna i frågan prioriterar annat eller glömmer bort att besvara enkäten.

4.3 Insamling och bearbetning av materialet

Av de 93 besvarade enkäterna, fylldes 35 stycken i, under två föräldramöten. De resterande 58 enkäterna inlämnades till förskolorna inom en vecka i diskreta boxar som vi skapat. På föräldramötena gjordes en kort presentation av oss själva och vad som skulle undersökas, där vi uttryckte en önskan om vårdnadshavarnas deltagande. Vårdnadshavarna delgavs information om att diskreta boxar skulle finnas på förskolorna för att återlämna enkäten i, ifall den inte lämnades till oss direkt. Namnlistor blev uppsatta i hallen där vårdnadshavarna kunde lämna sin mailadress om de ville ta del av resultatet. Att delta på föräldramöten och närvara på förskolorna under utdelningstillfällena ansåg vi skulle öka våra chanser för att få fler besvarade enkäter, än om vi skulle lämnat ut dem i barnens fack eller sätta upp på anslagstavlor.

Vid utformande av frågor till enkäten blev valet att göra frågorna enkla och lätta att förstå. Detta är något Bryman (2011) och Hjalmarsson (2014) belyser som betydelsefullt att göra när man använder sig av enkäter. Genom att utforma frågorna så att de blir enkla att förstå, undviks att den som läser missuppfattar det som skrivits. Om frågorna ändå skulle vara otydliga för respondenterna kunde vår närvaro skapa möjlighet för ventilerings av eventuella oklarheter. Något som beaktats i utformandet av enkäten, är att enkäter som innehåller slutna frågor enligt Bryman (2011) är en fördel, då det underlättar bearbetningen samt att det är lättare att sammanställa detta i diagram och tabeller. Däremot hävdar Bryman att en nackdel med slutna frågor är att de inte möjliggör för respondenterna att skriva fritt utan blir låst i de alternativ som anges i frågan. Valet att kombinera öppna och slutna frågor i enkäten gjordes för att skapa en begränsning att kunna kategorisera men ändå få med så mycket empiri som möjligt.

Enkätens slutna frågor sammanställdes med hjälp av Microsoft Excel, där svaren kunde göras om till stapeldiagram. Att använda sig av stapeldiagram är den vanligaste metoden att presentera ett resultat, då de både är enkla och lätta att förstå (Bryman, 2011). I stapeldiagrammet tydliggjordes varje enskild fråga genom ordinalvariabler. Det innebär att de slutna frågorna presenterades utifrån svarsalternativen "Inte viktigt", "Viktigt", "Väldigt viktigt" samt "Aldrig", "Oftast", "Alltid". Författaren belyser att detta tillvägagångssätt att presentera sina svar gör det extra tydligt att se skillnader. I stapeldiagrammen förtydligas resultatet genom att uppge antal av respondenternas svar. Då olika svar varierade i de öppna och slutna frågorna, krävdes olika tillvägagångssätt för att kategorisera dessa. I analysen av de öppna frågorna krävdes något som Bryman (2011) benämner som kodning. Kodning innebär enligt författaren att all information bryts ner till olika delar för att kunna se samband, likheter och skillnader. Detta gjordes ett flertal gånger där kommentarerna i de öppna frågorna analyserades med noggrannhet i samband med de slutna frågorna. All empiri som var av något intresse och som kunde bidra till vår undersökning och dess syfte användes. De kommentarer som ansågs ha relevans för vår undersökning användes genom att tydliggöra dessa genom citat samt begrepp som ramade in våra undersökningsfrågor. Kommentarer som valdes bort i undersökningen var svar från vårdnadshavarna som var otydliga att analysera eller inte besvarade vår undersökning. I kategoriseringen av kommentarerna användes begrepp från ett sociokulturellt perspektiv: relation, interaktion, deltagande, sociala samspel, kommunikation, dialog, distribution, språk samt situerat i vår analys.

I vår strävan att få en trovärdig och noggrann undersökning har begreppen validitet och reliabilitet använts. Dessa begrepp tydliggör och mäter undersökningens kvalitet och definierar hur pålitlig undersökningen är (Bryman, 2011; Stukåt, 2011). Validitet innebär att det som skall undersökas verkligen undersöks. Reliabilitet handlar enligt författarna om hur tillförlitlig undersökningen är. Då undersökningsmetoden bestod av enkäter som vårdnadshavarna enskilt skulle besvara, förblev varje svar unikt då de inte blev påverkade av varandras åsikter. Detta kunde tydligt ses i respondenternas svar i de öppna frågorna, där de fick skriva ner sina egna åsikter. Det utesluter dock inte undersökningens reliabilitet gällande de slutna frågorna. I de slutna frågorna var det svårare att synliggöra

om någon respondent hade blivit påverkad av någon annans svar och således svarat lika. Roos (2014) belyser vidare att metodvalet, i vårt fall enkäter, kan leda till att validiteten tenderar att bli lägre än om flera metoder skulle användas samtidigt. Av den anledningen belyser författaren att ytterligare en metod som exempelvis intervjuer hade kunnat stärka materialet och således gett en högre reliabilitet. Bryman (2011) fortsätter med att beskriva att reliabilitet i enkätundersökningar har en brist. Med det menar han att respondenterna inte kan ställa frågor om något är otydligt i enkätens frågor, vilket ställer krav på enkätens utformning. För att få en god kvalitet, valdes att närvara på föräldramöten och vid lämning och hämtningssituationer som tidigare nämnts. Detta gav oss en högre tillförlitlighet, då respondenterna kunde ställa frågor till oss direkt om något var oklart. Reliabiliteten kunde också stärkas genom att respondenterna kunde lämna ett mer utförligt svar i enkäterna om så önskades.

5. Resultat

I följande avsnitt presenteras undersökningens resultat inledningsvis med ett övergripande resultat för det insamlade datamaterialet. Under tillhörande underrubriker kommer undersökningens slutna frågor redovisas med följande stapeldiagram. Undersökningens öppna frågor kommer genom kommentarer att delvis stärka statistiken.

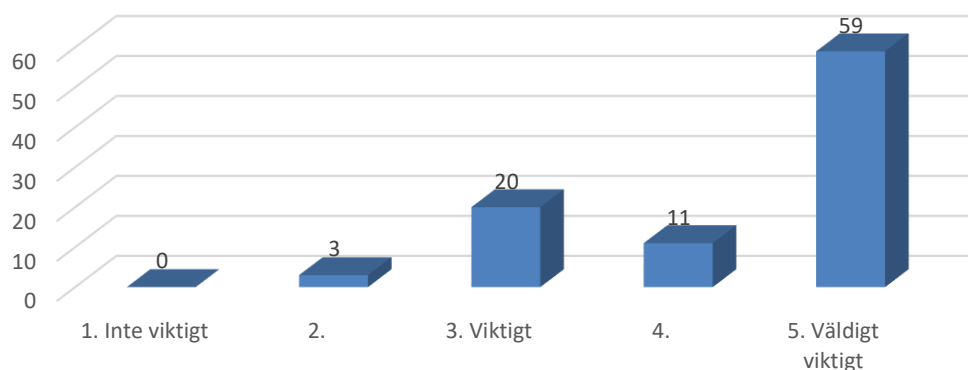
5.1 Vikten att bli bemött vid hämtning och lämningssituationer

I stapeldiagrammen nedan framkommer det att majoriteten av vårdnadshavarna uppger att det är ”viktigt” till ”väldigt viktigt” att de blir bemött av pedagoger när de anländer till förskolan, såväl vid lämning som vid hämtningssituationer.

Figur 1: Stapeldiagram fråga 2. Hur viktigt är det att en pedagog möter dig och ditt barn vid lämningssituationer?

8. Hur viktigt är det för dig att minst en pedagog möter dig när du skall hämta ditt barn?

Figur 2: Stapeldiagram fråga 8. Hur viktigt är det att en pedagog möter dig och ditt barn vid hämtningssituationer?

Att en pedagog möter vårdnadshavarna och dess barn är inte särskilt viktigt vid lämningsituationer enligt en minoritet på sammanlagt 6 vårdnadshavare se *figur 1*. Däremot i diagrammet för hämtningssituationen se *figur 2* så minskar vikten om att bli bemött av pedagoger något, från 6 ner till 3 vårdnadshavare. Att pedagoger möter vårdnadshavare vid lämning och hämtningssituationer är i allmänhet ”väldigt viktigt” enligt respondenterna. Resultatet visar att 64 respektive 59 uppger detta som en väldigt viktig aspekt. Detta förklaras i kommentarer som lämnats i de öppna frågorna 7 och 13, om hur de upplever mötet med pedagogerna. I dessa frågor uppger 47 respondenter att det är viktigt att känna sig välkommen, känna trygghet och att mötet upplevs bra, positivt och omhändertagande. Ett flertal av vårdnadshavarna uppger att de upplever mötet generellt bra eller har inte uppgett någon kommentar alls. Då vårdnadshavarna upplever mötet bra kan resultatet förstärkas med kommentarer i likhet med:

”Jag upplever mötet med pedagogerna som väldigt bra. Man får oftast någon kommentar över vad som hänt under dagen vilket vi föräldrar uppskattar”.

”Trevligt de berättar ofta om dagen, hur den varit för barnet och vad de gjort informativt och trevligt”.

Däremot framkommer en påverkande faktor som omnämns att vikarier kan skapa otrygghet. Vårdnadshavarna uttrycker följande:

”En dålig erfarenhet – okända vikarier som inte presenterar sig”.

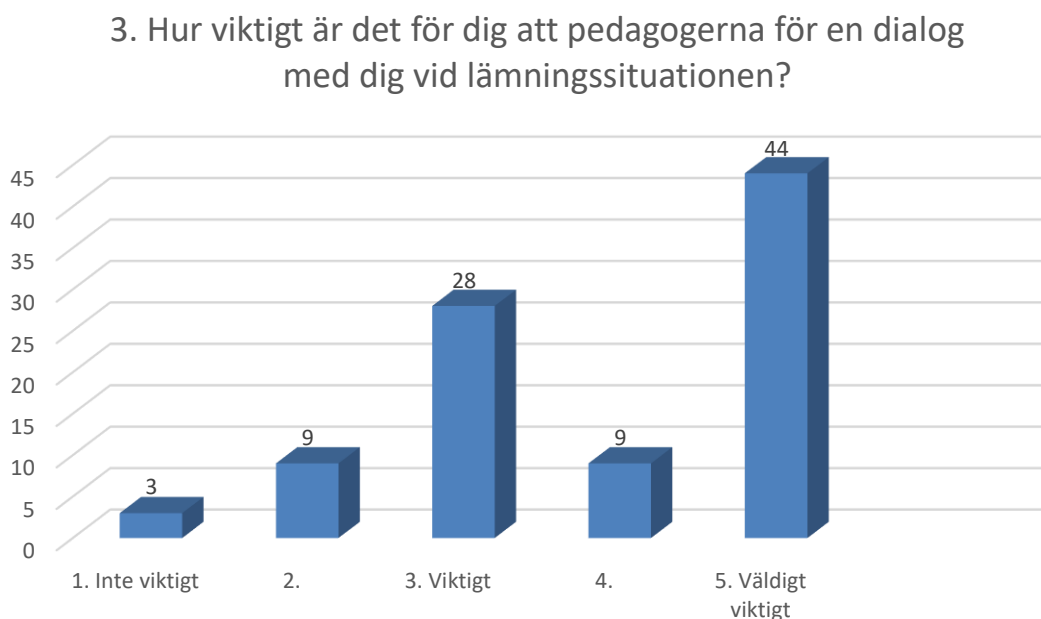
”Det fungerar klockrent 9 ggr av 10, med undantag då det kommer nya vikarier”.

Det som framkommer i kommentarerna är att kontinuitet i relationerna verkar vara viktig för vårdnadshavarna. En god relation och ett gott bemötande inger trygghet hos vårdnadshavarna, där de kan känna att deras barn är i tryggt förvar. Enligt Kuhn et al. (2017) i deras syn på relationer, är det viktigt att relationen mellan pedagog och vårdnadshavare sker från bådars initiativ. Det innebär enligt författarna att båda parterna

måste vara intresserad av att skapa en god relation mellan varandra, för att relationen ska fungera. När en god relation har uppnåtts, menar författarna i likhet med Säljö (2011) att relationen kan bidra till att värdefull information om barnets bästa framhävs. Analysen visar ur det sociokulturella perspektivets deltagande och kommunikations aspekter som synliggörs ovan, därav vikten för en ömsesidig relation mellan vårdnadshavare och pedagog. Bland dessa deltagare sker erfarenhetsutbyten beroende på den situerade kontexten exempelvis i kommunikationen utgörs dialogens distribution, det vill säga fördelningen av det sociala samspelet samt vad dialogen har för innehåll.

5.2 Dialogens betydelse för vårdnadshavarna

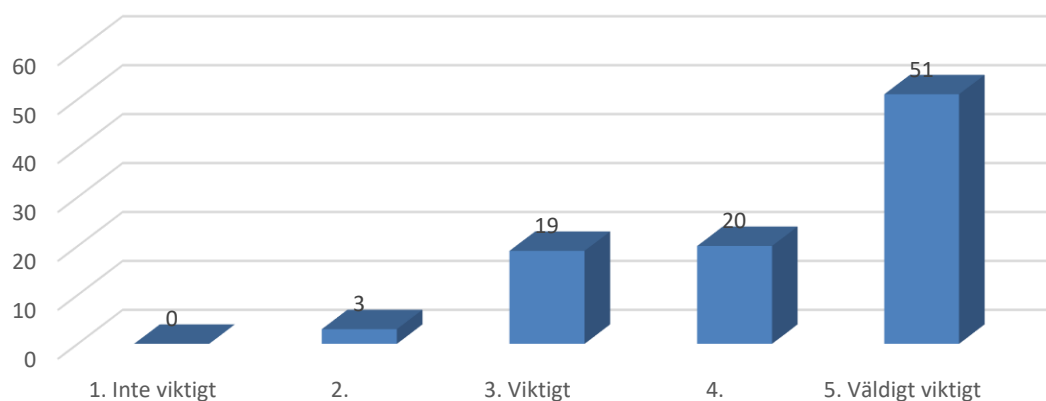
Att föra en dialog med vårdnadshavarna vid lämning och hämtningssituationer i förskolan framkommer nedan i stapeldiagrammen vara av stor vikt se *Figur 3 & 4*. Det skiljer sig något för respektive situation, då en dialog i högre grad förväntas vara ”viktigt” till ”väldigt viktigt” av vårdnadshavarna vid hämtning än vid lämningssituationer. Vid lämningssituationen är dialogen däremot inte oviktig att föra enligt vårdnadshavarna, men väger heller inte upp till alternativet ”väldigt viktigt” som det gör vid hämtningssituationen.

Figur 3: Stapeldiagram fråga 3: Dialogens betydelse för vårdnadshavarna vid lämningsituationer.

9. Hur viktigt är det för dig att pedagogerna för en dialog med dig vid hämtningssituationen?

Figur 4: Stapeldiagram fråga 9: Dialogens betydelse för vårdnadshavarna vid hämtningssituationer.

Vid lämningsituationen är det 28 respondenter som angivit ”viktigt” och 44 anser ”väldigt viktigt” där emellan har 9 respondenter placerat sig. De 12 som placerat sig från ”inte viktigt” till ”viktigt” redovisar att det inte är särskilt viktigt att en dialog förs mellan vårdnadshavare och pedagog vid lämningsituationen. Som tidigare nämnts är det enligt vårdnadshavarna i allmänhet ”väldigt viktigt” att föra en dialog vid hämtningssituationer vilket 51 respondenter hävdar. Att det är ”viktigt” anser 19 och där emellan, placerar sig 20 respondenter. Däremot är det ingen som anser ”inte viktigt” medan 3 respondenter placerat sig mellan ”inte viktigt” och ”viktigt”. Resultatet visar att ingen har uppgett ”inte viktigt” på hämtningssituationen, vilket indikerar på att vårdnadshavarna förväntar sig att en dialog förs med pedagogerna. De uppger vidare i frågorna 6 och 12 att de upplever att samtalen oftast handlar om ”barnens välmående” och ”vad barnet gjort under dagen”. Majoriteten talar för att dialog med vårdnadshavare är mer viktigt att föra vid lämningsituationen än vid hämtningssituationen. I fråga 7 beskriver en del vårdnadshavare till de yngre barnen, att det är önskvärt att dialogen handlar om barnets allmänna tillstånd innan de lämnar sitt barn på förskolan för dagen, vilket framhävs ur citaten:

”Hur dagsformen är”.

”Typ, hur är det idag då? ”.

”Hur det har varit hemma på morgonen, hur han sovit på natten”.

Det framkommer en viss önskvärd förväntan att dialog förs mellan vårdnadshavare och pedagog tydligt i kommentarerna:

”Olika, ibland känner man sig mer synlig och ibland inte alls”.

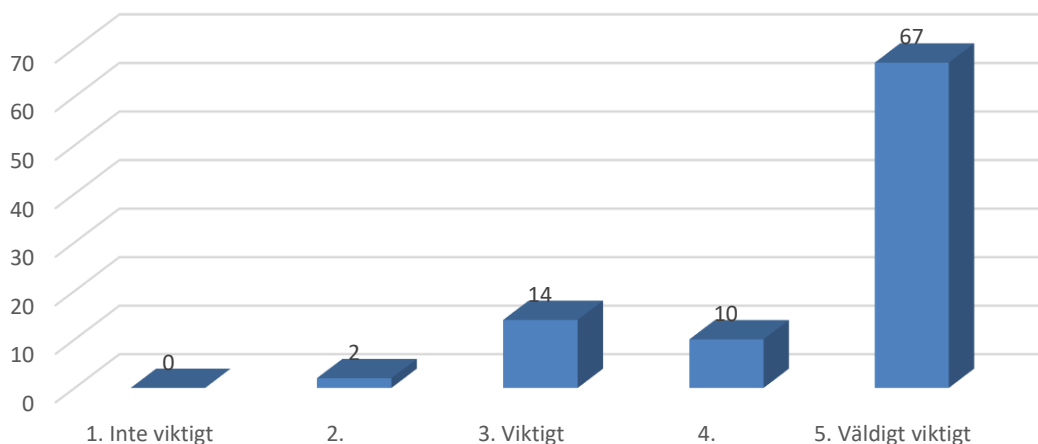
”När många lämnar samtidigt är det svårt att få tid att prata eller känna att pedagogen tröstar barnet när jag går”.

Efter analys av resultatet om vårdnadshavarnas upplevelser i frågan, hur viktigt det är att föra en dialog med pedagogerna framkommer det en viss typ av förväntning, att både vid lämning och hämtningssituationer bli bemötta och samtalade med. I möten med andra människor i synnerhet inom förskolan är kommunikation viktig främst för att utbyta information om barnet men även för att bilda relationer. Säljö (2005) belyser ur det sociokulturella perspektivet den yttre och inre funktionen, om talande och tänkande som tidigare nämnts. Dessa funktioner anses vara huvudsakliga i processen för att utveckla sociala konstruktioner. I citaten ovan nämner vårdnadshavare att dialogen ofta kan handla om barnets allmänna tillstånd, samtidigt som förväntningar speglar sig tydligt i citatet då vårdnadshavaren uppger att den inte riktigt ges tid till att prata med eller inte vet om pedagogen tröstar barnet när vårdnadshavaren lämnar förskolan. Detta kopplas till vad Markström (2007) benämner mötet mellan medborgare och institution eller mer specifikt hem och förskola vilket kräver anpassning och acceptans från vardera part där normer, värderingar, roller och förväntningar möts. Keys (2000), Juul och Jensen (2003) belyser i likhet med Markström (2007) att kommunikationen är viktig i relationskapande processer och att detta kräver energi, förtroende, och ömsesidighet vilket Markström benämner som ömsesidig förhandling. I likhet med Keys (2000) som menar att språk, utbildning och kulturell bakgrund kan påverka relationerna mellan förälder och lärare, så menar Markström att hur pedagogen talar eller positionerar sig genom kroppsspråk även kan påverka interaktionen.

5.3 Vårdnadshavarnas syn på pedagogens dialog med barnen

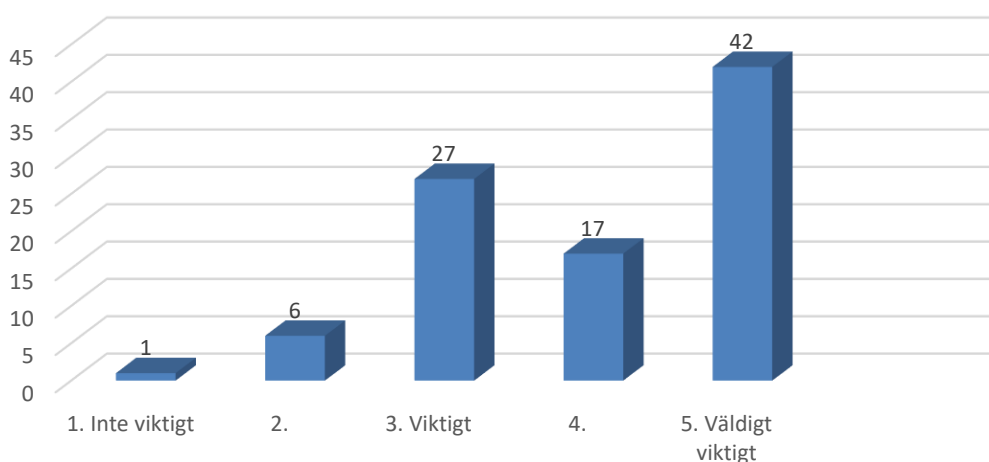
Vårdnadshavarnas syn på att pedagogerna för en dialog med barnen, vid lämning såväl som vid hämtningssituationer har visat sig vara av stor vikt.

4. Hur viktigt är det för dig att pedagogerna för en dialog med ditt barn vid lämningsituationen?

Figur 5: Stapeldiagram fråga 4: Vikten av att pedagogerna för en dialog med barnet vid lämningsituationer enligt vårdnadshavarna.

10. Hur viktigt är det för dig att pedagogerna för en dialog med ditt barn vid hämtningssituationen?

Figur 6: Stapeldiagram fråga 10: Vikten av att pedagogerna för en dialog med barnet vid hämtningssituationer enligt vårdnadshavarna.

I frågan om hur viktigt det är för vårdnadshavarna att pedagogerna för en dialog med barnen vid lämningsituationen, upplever 67 respondenter att det är ”våldigt viktigt” och 14 att det är ”viktigt” och däremellan placerar sig 10 respondenter. Endast 2 placerar sig

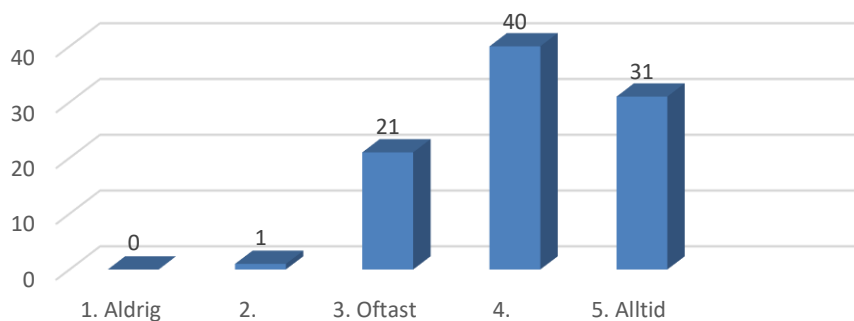
mellan ”inte viktigt” och ”viktigt”. Avseende i frågan, om hur viktigt är det för dig att pedagogerna för en dialog med ditt barn vid hämtningssituationen. Uppger 42 vårdnadshavare ”väldigt viktigt” och 27 vårdnadshavare ”viktigt”, mellan ”väldigt viktigt” och ”viktigt” är det 17 som placerat sig. Däremot har endast 6 vårdnadshavare placerat sig mellan ”inte viktigt” och ”viktigt”. Endast 1 av vårdnadshavarna anser ”inte viktigt”. I resultatet framkommer det från vårdnadshavarna att det är ”väldigt viktigt” att pedagogerna för en dialog med barnet vid lämningsituationen. Det framkommer att vanligaste samtalsämnet med barnet handlar om, enligt fråga 6 ”vad som kommer att ske under dagen” samt ”tröst och tips för vad barnet kan aktivera sig med”. Resultatet visar även att föra en dialog med barnet vid hämtningssituationer är ”viktigt” men inte alls av lika stor betydelse som vid lämningsituationen.

I vårdnadshavarnas perspektiv på hur betydelsefullt det är att pedagogerna för en dialog med deras barn vid lämning och hämtningssituationer skiljer sig dessa åt. Denna skillnad beror förmodligen på att varje enskild vårdnadshavare har olika uppfattningar och erfarenheter över hur betydelsefull dialogen är med just deras barn. Säljö (2011) belyser att en dialog inte enbart sker utifrån en individ, utan att dialogen först fungerar tillsammans med andra barn, vårdnadshavare och pedagoger. Med det menar Säljö att det kan innebära att en dialog förs även om den andra parten bara lyssnar. Tolkat utifrån Säljö kan vårdnadshavarna anta att barnen redan är delaktig i dialogen. Av den anledningen har det inte lika stor betydelse att pedagogerna för en dialog med barnet för den är redan delaktig, genom att lyssna. Ett annat resultat som framkommer, är att vårdnadshavarna anser att det är ”väldigt viktigt” att föra en dialog med barnet vid lämning, men inte av lika stor vikt vid hämtning på förskolan. Vårdnadshavarna menar att vid lämning kan värdefull kommunikation ske, där dialogen oftast handlar om ”vad som ska ske under dagen samt tröst och tips på vad barnet kan aktivera sig med”. Kuhn et al. (2017) anser att dialoger mellan varandra oftast sker vid lämning och hämtningssituationer, att dialoger utbyts beroende hur situationen ser ut i förskolan. Författarna menar att vårdnadshavare väljer att föra en dialog på morgonen vid lämning istället för vid hämtning, då det upplevs finnas tid att utbyta information om varandra. Det är också något som Vuorinen et al. (2013) belyser där dialogen mellan varandra har stor betydelse vid dessa situationer, då pedagogerna kan få vetskap om det som berör barnet.

5.4 Närvarande pedagoger

Vårdnadshavarna har i undersökningen angivit att de upplever att pedagogerna ”oftast” till ”alltid” är närvarande för dem och deras barn vid lämningsituationerna.

5. När du lämnar ditt barn på förskolan, upplever du att pedagogerna är närvarande för dig och ditt barn?

Figur 7: Stapeldiagram fråga 5: Upplevs pedagogerna närvarande vid lämningsituationer.

Avseende i frågan om vårdnadshavarna upplever pedagogerna som närvarande för de och deras barn, anser 31 vårdnadshavare att pedagogerna ”alltid” upplevs närvarande samt 21 tycker att pedagogerna ”oftast” är närvarande. Däremellan ”oftast” och ”alltid” är det 40 vårdnadshavare som har placerat sig. Endast 1 respondent uppger att pedagogerna inte upplevs särskilt närvarande. Resultatet visar att vårdnadshavarna upplever att pedagogerna är närvarande, vilket stöts i respondenternas kommentarer som lämnats i enkätens öppna frågor, 7 och 13. I kommentarerna uppger vårdnadshavarna att de upplever pedagogerna som närvarande och positivt engagerad. Flertalet av respondenter uppger också att det har god kännedom om barnet och att lämningarna fungerar bra.

”Pedagogerna är alltid närvarande och ser barnet i första hand. Precis som det ska vara!”.

En respondent anser att det är uppskattat när det är lugnt i hallen och man möts av ett varmt välkomnande, det ärliga hej, som benämns är det som symboliserar den närvarande pedagogen.

”Uppskattar att det är lugnt i hallen när vi kommer och man får alltid ett riktigt och ärligt hej, och välkommen typ”.

Diagrammet visar att vårdnadshavarna lägger stor vikt på en närvarande pedagog i sitt överlämnande av sitt barn. Däremot belyser några respondenter i de öppna kommentarerna att pedagogerna inte alltid upplevs närvarande, trots att de uppgivit ”oftast” till ”alltid” i den slutna frågan. De betonar då att det är när det är många barn,

och vårdnadshavare som lämnar sina barn samtidigt på morgonen eller att pedagogen är upptagen med annat.

”Om det är för mycket barn tidigt på morgonen och oftast bara en förskollärare upplever jag det som att det är liksom dålig koll och alla får inte den uppmärksamhet som de skulle behöva på morgonen”.

Dessa situationer upplevs då från vårdnadshavarna som stressiga och röriga.

”Ibland ingen alls som möter upp. Våldigt stressat vid lämning. Frukost är i fokus”.

En vårdnadshavare påvisar att det är önskvärt att bli bemött av någon pedagog vid lämning, när detta inte görs uppger vårdnadshavaren att lämningen genast känns svårare.

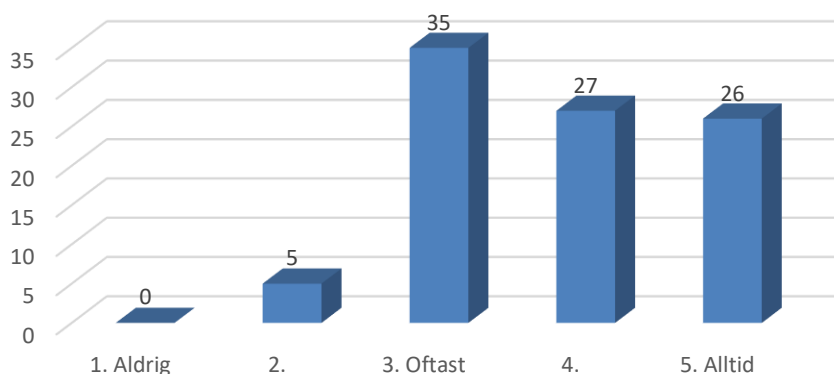
”Oftast möter de upp och kan ta hand om för att underlätta lämnandet. När de inte gör det blir lämnandet genast svårare”.

Resultatet för stapeldiagrammet visar att majoriteten av vårdnadshavarna upplever pedagogerna som närvarande och positivt engagerad när de lämnar sitt barn på förskolan. Vårdnadshavarna uppger också att de anser att pedagogerna har god kännedom om deras barn och att det känns tryggt. Trots att de flesta av vårdnadshavarna upplever pedagogerna som närvarande och engagerade, visar resultatet att några av vårdnadshavarna inte håller med om att pedagogerna alltid upplevs vara närvarande. Tolkat utifrån Säljö (2011) anses interaktioner ske i samspel med varandra, vilket innebär att relationen mellan vårdnadshavare och pedagoger är god och kommunikationen fungerar mellan båda parter, det vill säga att båda är aktiva samtalspartner. Då resultatet visar att många av vårdnadshavarna tycker att pedagogerna är närvarande, kan interaktioner och samspel antas fungera bra. Däremot visar resultatet att några inte upplever pedagogerna som närvarande, vilket kan innebära att pedagogerna medvetet väljer att inte vara närvarande gentemot vårdnadshavarna av olika anledningar. Detta kan enligt Karlssons teori om relation och kommunikation mellan varandra, innebära att vissa vårdnadshavare inte har mod till att framföra sina åsikter eller att de har för stor respekt gentemot pedagogerna (Karlsson, 2006). Detta synsätt kan dock vändas och analyseras utifrån att pedagogerna har kännedom, men att vårdnadshavarna av olika anledningar har det jobbigt i mötet med pedagogerna. Det kan innebära att pedagogerna istället är medvetna och på ett respektfullt sätt väljer att distansera sig ifrån de vårdnadshavarna som de tror har det besvärligt. Om detta antagande stämmer överens utifrån Karlssons perspektiv, kan det finnas en risk om detta antagande görs ifrån pedagogerna. Att bygga upp en god relation och föra en dialog riskeras att utebli om det endast sker antaganden, då kommunikationen mellan varandra kan brista (Säljö, 2011). Detta kan leda till att det blir en dålig stämning mellan vårdnadshavare och pedagog. Negativiteten kan i sin tur leda till att vårdnadshavaren istället väljer att byta förskola för att kommunikationen och samspelet inte fungerar (Vuorinen, 2018; Säljö, 2011). Således kan sammanhanget situeras olika, vilket innebär att varje individs uppfattning kring varandra påverkas beroende vilket socialt sammanhang de befinner sig i.

5.5 Pedagogers kännedom om dagen för barnet

Vårdnadshavarna har i undersökningen uppgivit att när de hämtar sitt barn för dagen upplever de att pedagogerna ”oftast” till ”alltid” har kännedom om barnets vistelse på förskolan.

11. När du hämtar ditt barn upplever du att pedagogerna känner till hur ditt barns dag har varit?

Figur 8: Stapeldiagram fråga 11: Pedagogernas kännedom om barnets dag.

I relation till frågan hur vårdnadshavarna upplever att pedagogerna har kännedom kring hur barnets dag har varit vid hämtningssituationer, så uppger 35 av 93 respondenter att de ”oftast” känner till hur barnets dag har varit. Det är 26 respondenter som upplever att pedagogerna ”alltid” har kännedom om deras barn, medan 27 respondenter lade sig mellan ”oftast” och ”alltid”. Endast 5 respondenter angav att pedagogerna hade låg översikt över hur deras barns dag hade varit. Diagrammet visar att de flesta av vårdnadshavarna upplever att pedagogerna ”oftast” till ”alltid” har vetskap om hur barnets dag har varit. Däremot visar diagrammet att det är ett fåtal av vårdnadshavarna som inte instämmer i detta. Två förklarande kommentarer till det ifrån vårdnadshavarna är enligt följande:

”Oftast är den pedagog som möter mig vid hämtning inte insatt i hur det gått för mitt barn”.

”Får oftast höra att pedagogen inte hört annat än att det gått bra”.

Förutom de kritiska kommentarerna som lyfts upp ovan uttrycker vårdnadshavarna i helhet, att de upplever att pedagogerna ”oftast” till ”alltid” känner till hur barnets dag har varit. En annan kommentar som lyfter fram det fungerande och positiva kring hämtningssituationer är:

”Vi får bra information om vad som har varit under dagen och vad de gjort”.

”Alltid roligt att höra vad barnen gjort under dagen”.

”Trevligt, de berättar oftast om dagen; hur den varit för barnet och vad den gjort”.

Ytterligare en kommentar från en respondent stärker sin positiva upplevelse av hur pedagogerna känner till hur barnets dag har varit på följande sätt:

”Pedagogerna säger alltid något positivt om mitt barn när jag hämtar”.

Enligt citaten ovan redovisas vårdnadshavarnas skilda uppfattningar av hur insatta pedagogerna är i deras barn. En del kommentarer påpekar brister hos pedagogerna, där vårdnadshavarna framför en tendens till förväntan och vill att pedagogerna ska berätta mer om hur deras barn har haft det och vad de gjort i förskolan. Samtidigt som en del vårdnadshavare lyfter fram det positiva hos pedagogerna och menar att de inte alls upplever lika, då de uttrycker att de får god information och att de oftast får höra vad barnet gjort. Juul och Jensen (2003) lyfter som tidigare nämnt dagliga samtal i likhet med Markström (2007) att dessa dialoger vid lämning och hämtningssituationer kan innefatta barnets välmående, vistelse på förskolan eller att samtalet kan handla om annat än barnet. Detta menar författarna kan stärka utvecklingen för deras relation. Relationen som bildas i den dagliga kontakten menar Ivarsson Jansson (2001) ligger till grund för hur samarbetet artar sig och är avgörande i dialogens information om det enskilda barnet. I samarbetet för enskilda barns behov, bör pedagoger ges information om barnets och familjens hemförhållanden samtidigt som vårdnadshavaren bör få information om barnets vistelse på förskolan. Resultatet visar att det finns skilda uppfattningar om denna upplevelse. Då ett flertal av respondenterna upplever att det fungera bra medan ett fåtal uppger att pedagogerna inte alls har kännedom om det enskilda barnet. Interaktionen, det vill säga samspelet mellan vårdnadshavare och pedagoger präglas av en fungerande kommunikation, återigen för att information skall kunna utbytas med fokus för barnets bästa (Säljö, 2011).

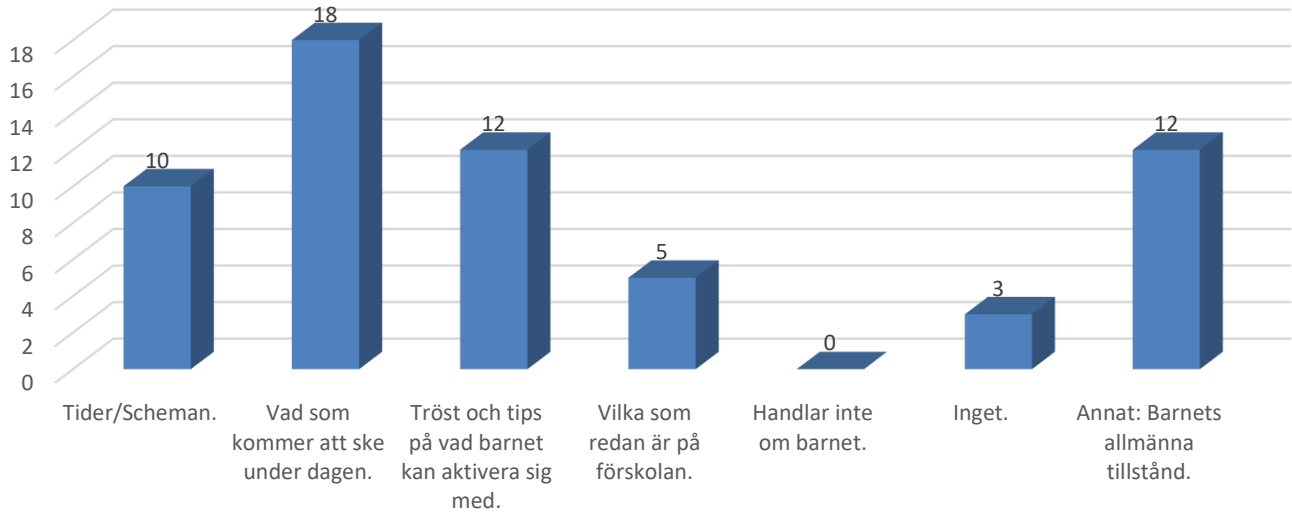
5.6 Samtalsämne vid lämningsituationer - Likheter och skillnader över vad samtalen handlar om när man lämnar sitt barn på förskolan

I resultatet kunde likheter ses mellan de olika åldrarna på barnen. Då 38 av samtliga respondenter uppgav att det vanligaste samtalsämnet handlade om ”vad som ska ske under dagen” oavsett ålder. Däremot den skillnad som kunde ses är att vårdnadshavarna för de yngre barnen, 1-3 år inte var fullt eniga, då de olika alternativen för samtalsämnen varierade något. Endast 4 vårdnadshavare för de äldre barnen 4-6 år uppger ”tröst och tips och vad barnet kunde aktivera sig med”, det vill säga att det inte är så stort fokus på äldre barn som för de yngre barnen. De äldre barnens vårdnadshavare var mer eniga om att ”vad som skall ske under dagen” var mest centralt.

6. Barn 1-3 år

Vad upplever du att det vanligaste samtalsämnet handlar om när du lämnar ditt barn på förskolan?

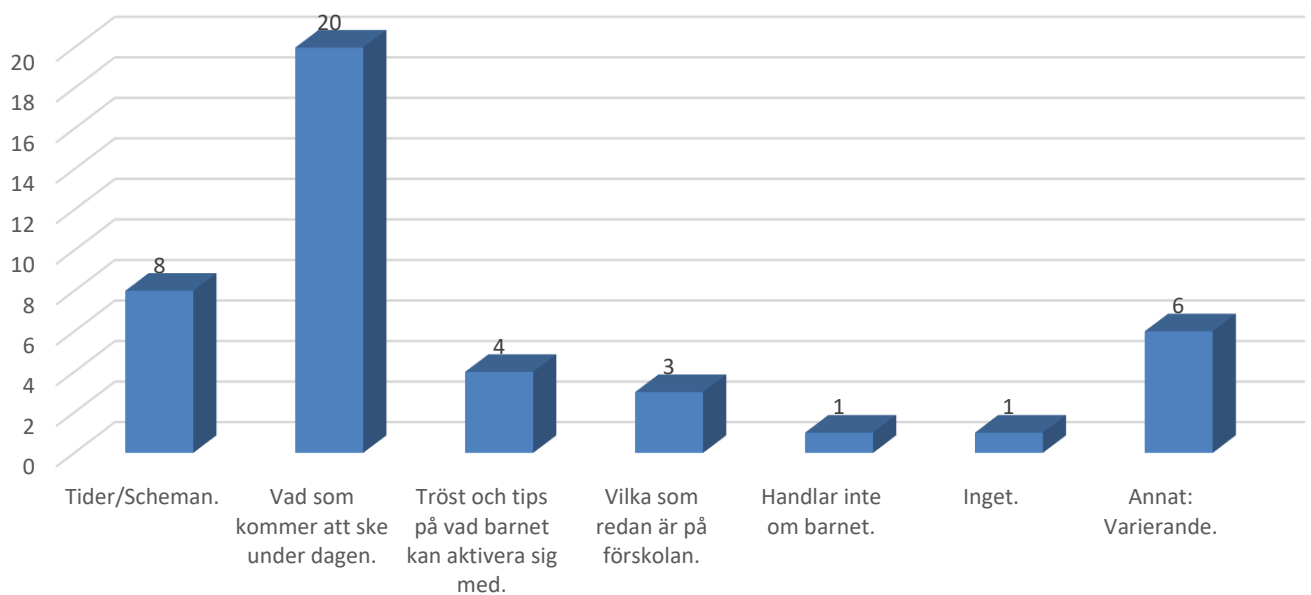

Figur 9: Stapeldiagram fråga 6, det vanligaste samtalsämnet vid lämningsituationer i ålder 1-3 år.

Diagrammet för barn 1-3 år visar förutom ”vad som skall ske under dagen”, ett fokus på ”tröst och tips samt vad barnet kan aktivera sig med”, då 12 vårdnadshavare uppger detta. 12 andra vårdnadshavare uppger att det är önskvärt att få berätta om sitt ”barns allmänna tillstånd”. Svartalternativen som har mindre fokus för de yngre barnen var de sammanlagda 18 respondenter som uppger ”tider och scheman”, ”vilka som redan är på förskolan” och ”inget”.

6. Barn 4-6 år

Vad upplever du att det vanligaste samtalsämnet handlar om när du lämnar ditt barn på förskolan?

Figur 10: Stapeldiagram fråga 6, det vanligaste samtalsämnet vid lämningsituationer i ålder 4-6 år.

Resultatet visar att vårdnadshavare för barn 4-6 år har, som tidigare nämnts flest svar då 20 vårdnadshavare valt alternativet ”vad som ska ske under dagen” i likhet med de yngre barnen. 6 vårdnadshavare uppger att samtalen handlar om ”annat”, och med ett varierande innehåll. 8 vårdnadshavare uppger ”tider och scheman” medan 5 uppger övriga alternativ ”vilka som redan är på förskolan”, ”handlar inte om barnet” och ”inget”.

Tolkningen av detta visar att flera vårdnadshavare hade goda upplevelser av tröst och tips för barn i 1-3 års ålder, något som inte lyftes i lika hög grad för barnen 4-6 år. Majoriteten av respondenterna anser att lämnningen fungerar generellt bra eller inte lämnat någon kommentar alls. Däremot uppger de i frågan om ”hur vårdnadshavare upplever mötet med pedagogerna vid lämningsituationen” likheter av ett positivt engagemang av pedagogerna. Pedagogerna ses som omhändertagande, närvarande och trevliga vilket skapar trygghet för barnen oavsett ålder. Som tidigare nämnts innebär lämnings-situationen oftast stressig och stökig, förslagsvis vid frukostsituationer för båda åldersgrupperna.

”Ibland är de fullt upptagna med att göra frukost”.

”När vi lämnade vid frukost var det stressigt och många barn lämnades samtidigt som frukosten ställs fram. Nu lämnar vi efter frukost och då är det lugnare”.

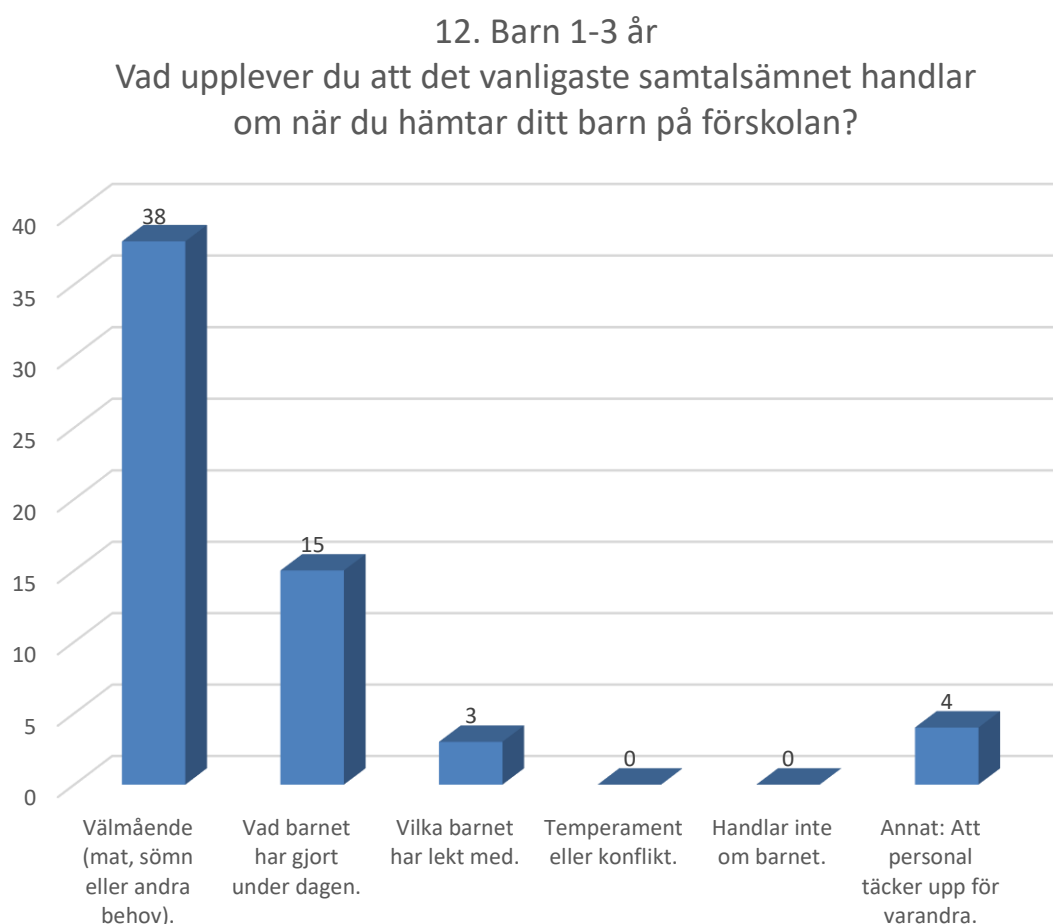
”Oftast går det bra, någon som tar emot barnet. Men ibland känner vi att vi stör när vi anländer till förskolan under pågående aktivitet.”.

I samtalsämnen då vårdnadshavare lämnar sitt barn, kan likheter och skillnader ses bland barnens åldrar. Likheter kunde ses där flera vårdnadshavare uppgav att det vanligaste samtalet handlade om vad som ska ske under dagen. Det som är av intresse i samtalet från vårdnadshavarna, var att få information om vad förskolans verksamhet skulle erbjuda för deras barn. Något Ivarsson Jansson (2001) belyser som betydelsefullt att vårdnadshavarna gör. Vårdnadshavarna vill enligt författaren, få vetskap om hur barnets dag ska se ut. Att vårdnadshavarna visar sig intresserad och delaktig i att få veta mer om verksamheten, bidrar enligt författaren en trygghet för dem och deras barn. Skillnaden som kan ses mellan de olika åldrarna om vad samtalet handlar om, är bland de yngre barnen. Några vårdnadshavare uppger att samtalet handlar om, hur de kan få tröst och tips att trösta sitt barn och vad barnet kan aktivera sig med. En del vårdnadshavare vill hellre diskutera annat och uttrycker en önskan att få berätta mer om sitt barns allmänna tillstånd. Detta skiljer sig åt i jämförelse med de äldre barnen, där dessa samtalsämnen inte alls är i samma fokus. Istället visar resultatet bland de äldre barnens vårdnadshavare som menar att samtalet handlar om vilka som är på förskolan, att det inte alls handlar om barnet eller har uppgett att samtalet inte handlar om något speciellt. Att några vårdnadshavare upplever att samtalet inte alls handlar om något speciellt i de båda åldrarna, kan ses enligt Keys (2000) att det sociala samspelet mellan pedagog och vårdnadshavare inte fungerar. Författaren menar att det kan få en negativ påverkan om förtroende hos varandra brister. Vidare belyser Keys en påverkande faktor som kan ha inverkan då förslagsvis

vårdnadshavarna och pedagoger talar olika språk. Vårdnadshavare har oavsett ålder på deras barn, uttryckt att lämningarna kan upplevas stressiga och att det inte förs ett samtal med dem och pedagogerna, vilket kan stärka Keys teori angående negativ påverkan. Resultatet visar även att de flesta av vårdnadshavarna upplever att ett samtal faktiskt förs. Detta kan innebära att ett ömsesidigt utbyte av information mellan både pedagog och vårdnadshavare sker.

5.7 Samtalsämne vid hämtningssituationer - Likheter och skillnader över vad samtalen handlar om när man lämnar sitt barn på förskolan

På frågan angående hämtningssituationer anger respondenterna att det vanligaste samtalsämnet för barn i åldrarna 1-3 år handlar om deras "välmående", vilket 38 vårdnadshavare uppger. Ett mindre antal om 15 vårdnadshavare förväntar sig istället att få höra "vad barnet har gjort under dagen". 3 respondenter uppger "vilka barnen lekt med" samt 4 har valt alternativet "annat" och uppger: "Att personalen täcker upp för varandra", där de menar att detta påverkar föräldrakontakten. Ingen har valt alternativen "temperament eller konflikt" och "handlar inte om barnet".

Figur 11: Stapeldiagram fråga 12, det vanligaste samtalsämnet vid hämtningssituationer i ålder 1-3 år.

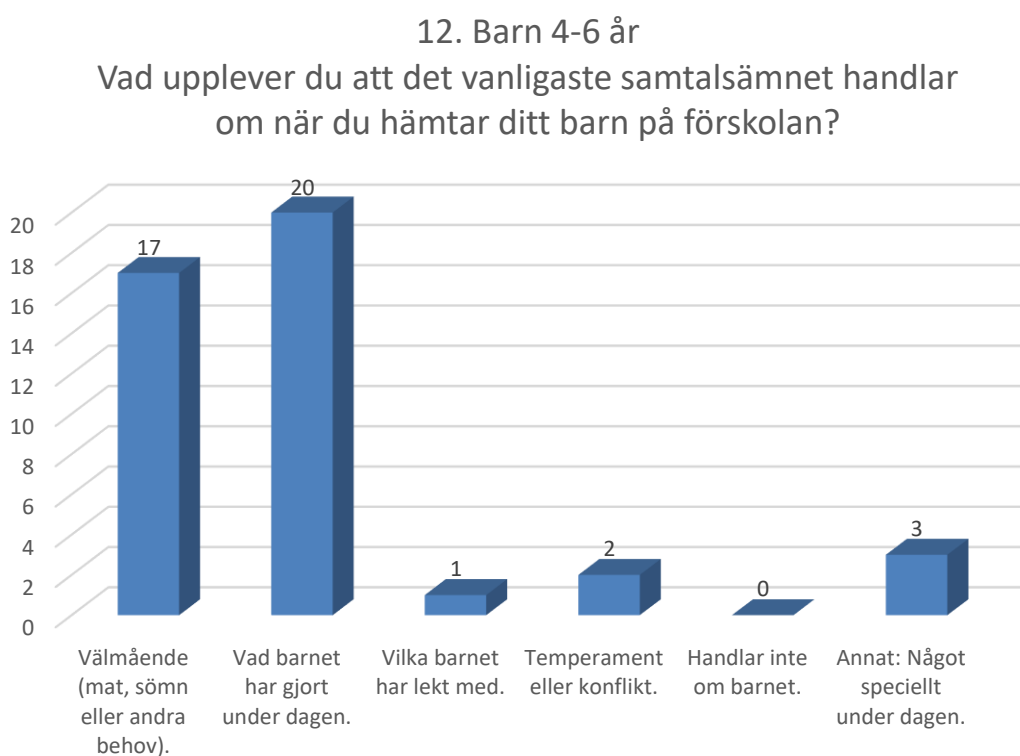
Enligt kommentarer i den öppna frågan 13 gällande hämtning, beskriver vårdnadshavaren hur pedagogerna skall täcka upp för varandra under dagen på förskolornas öppettider. Här riskeras den ömsesidiga kommunikationen, då samtalet mellan vårdnadshavare och pedagoger om det enskilda barnet verkar ha en negativ inverkan för vårdnadshavaren som förväntar sig information om dennes barn:

”Det går bra men trist då kommunikationen mellan pedagoger brister, exempelvis att den som jag pratar med inte har koll på när han sov eller hur mycket mat han har ätit”.

Detta beror på enligt vårdnadshavarna att barn lämnas eller hämtas på olika avdelningar eller med pedagoger de inte varit med under dagen. Liknande kommentarer framhåller andra vårdnadshavare fram, genom att påpeka att kommunikationen ibland brister mellan pedagoger när de samarbetar.

”Oftast bra. Ibland är det pedagoger från stora avdelningen då har dom dålig koll på hur dagen varit”.

Till skillnad för vårdnadshavarna till de äldre barnen i åldrarna 4-6 år handlar samtalet oftast om ”vad barnet har gjort under dagen” istället för ”välmående” som de flesta uppger som det vanligaste samtalsämnet bland de yngre barnens vårdnadshavare. För de äldre barnen uppger istället 17 vårdnadshavare att ”välmående” är vanligt och ses därför inte som ett övervägande samtalsämne, eftersom ”vad barnen gjort under dagen” har en likvärdig svarsfrekvens och är därför inte av lika stor vikt.

Figur 12: Stapeldiagram fråga 12, det vanligaste samtalsämnet vid hämtningssituationer i ålder 4-6 år.

För barnen 4-6 år vid hämtningssituationen uppger som tidigare nämnt 17 vårdnadshavare "välmående". Därefter är det 20 respondenter som uppger "vad barnen gjort under dagen" vilket visar på det vanligaste samtalsämnet. Det är 1 som uppgett "vilka dem lekt med under dagen". 3 respondenter har på "annat" lämnat kommentar om något speciellt under dagen. Ingen har valt alternativet "handlar inte om barnet". 2 vårdnadshavare har valt "konflikt eller temperament" som det vanligaste samtalsämnet, till skillnad mot vårdnadshavare för barn 1-3 år där inte någon alls valt detta

I den öppna fråga 13 om vårdnadshavarnas upplevelser av mötet med pedagogen vid hämtning av sitt barn framkommer det genom kommentarer, att det är positivt att pedagogen alltid tar sig tid till att föra en dialog oavsett situation eller kort om tid. De belyser även här som vid lämningsituationer då majoriteten av vårdnadshavarna har besvarat att de anser att det fungerar bra eller inte lämnat någon kommentar alls. Flera respondenter uppger att det är trevligt att få höra hur sitt barn har haft det på förskolan med en bra informativ återkoppling av dagen.

"Trevligt och informativt".

"Lugnt, vänligt och informativt".

Däremot finns det ett fåtal vårdnadshavare som uppger motsatsen och önskar få ta del av vad som händer i verksamheten på pedagogernas egna initiativ enligt följande citat:

"Skulle gärna vilja att pedagogerna själva tar initiativ till att berätta om dagen, istället för att jag alltid måste fråga och känner mig då tjugig när jag frågar samma sak varje dag".

Vårdnadshavarna till barn 4-6 år som valt konflikt och temperament, har dessutom lämnat en kommentar under fråga 13.

"Vi tycker det är bra, att de berättar om vad som hänt under dagen. Då kan vi reflektera med barnet om vad som hänt under dagen hemma".

Samtalsämnena visar på skillnader genom den variationen bland vårdnadshavarna då samtalen främst med de äldre barnen anses handla om både välmående och vad barnen gjort under dagen, snarare än för de yngre barnen där välmående tagit största fokus. Likheten blev ändå att barnets välmående är av stort intresse för vårdnadshavarna oavsett ålder. I det sistnämnda citatet synliggör vårdnadshavaren önskemål om att reflektera om vistelsen på förskolan tillsammans med barnet hemma efter att de valt svarsalternativet "temperament eller konflikt". Med alternativet temperament och konflikt menades, om det ofta talas om konflikter som uppstått, beteende eller hur barns temperament varit under dagen vid hämtningssituationen. Detta svarsalternativ bottnar i Fabrizi och Hubbell (2017) som belyser hur barns temperament kan påverka barnets socialiseringsprocess och relationsskapande vilket i sin tur även kan påverka barnets utveckling. Författarna belyser i likhet med Säljö (2005) att interaktion och samspel med andra är en förutsättning för barns utveckling och lärande. Detta kan då till skillnad från det sistnämnda citatet, stärkas i upplevelsen för de första citaten, att samtalen är informativt, vänligt, lugnt och fungerar

bra. Författarna Ivarsson Jansson (2001), Kuhn et al. (2017) och Vuorinen et al. (2013) menar att det är av stor vikt att pedagoger är närvarande för barnet och att kommunikationen är viktig mellan vårdnadshavare och pedagoger. Eftersom goda relationer kan skapa goda förutsättningar för att få information och kännedom om barnet. Det mellersta citatet framhäver att kommunikationen kan brista och pedagogers initiativ till att föra ett samtal inte visas så lätt, utan att vårdnadshavaren istället får öppna samtalet och inte är bekväm med det. Detta kan då leda till negativa effekter vilket Keys (2000) menar kan leda till att viktig information uteblir. Författaren i samhörighet med Juul och Jensen (2003) menar att ett gott socialt samspel är avgörande för att föra dialog. I likhet med lämningsituationerna är alltså dialogen av betydelse för relationerna, och att detta präglas enligt författarna av ömsesidighet.

Sammanfattningsvis var syftet att undersöka hur vårdnadshavare upplever samspelet i mötet med pedagoger vid lämning och hämtningssituationer i förskolan. I vårdnadshavarnas upplevelser framkommer det att de flesta av vårdnadshavarna känner att mötet fungerar generellt bra och att viktig kommunikation kan utbytas beroende på när de lämnar eller hämtar sitt barn.

6. Diskussion

I det här avsnittet diskuteras den valda metoden samt vårt resultat och slutsatser. Därefter presenteras undersökningens kunskapsbidrag.

6.1 Metoddiskussion

Utifrån den valda metoden och tidsaspekten det tog att göra undersökningen, var enkäter ett effektivt och hanterbart verktyg att arbeta med, eftersom undersökningen utgick ifrån vårdnadshavare. Enkäter som skickas ut per post beskriver Bryman (2011) som den vanligaste metod att använda sig av när man samlar in data. Trots att författaren lyfter fram postenkäter som den vanligaste metoden, valdes detta bort. Valet blev istället att dela ut pappersenkäter som respondenterna på föräldramöten eller vid lämning och hämtningssituationer fick fylla i. Således kunde frågor ställas till oss om något var oklart av vårdnadshavarna, vilket författaren belyser kan vara svårt med enkäter i jämförelse med intervjuer. Trots att Bryman lyfter fram att det är positivt att närvara om respondenterna har några frågor, leder det vidare till ett annat problem som kan uppstå med vår vistelse. Ett dilemma kan innebära att respondenterna kan uppleva vår närvaro som obekvämt och således känner sig tvingade att svara på vår enkät. Vi valde att använda enkäter i vårt tillvägagångssätt, då det ansågs vara bättre och mer effektivt, än om andra metoder skulle ha använts som intervjuer eller observationer. Enligt Bryman tar det längre tid att transkribera intervjuer och observationer än vad bearbetningen av enkätsvar gör, vilket gav oss en fördel utifrån en tidsaspekt då tiden till att göra undersökningen var begränsad. Arbetet med undersökningen kunde på så vis fortsätta, efter att enkäterna hade delats ut på respektive förskolor och föräldramöten. Det innebar att arbetet inte behövde

ligga vilandes, i väntan på att enkäterna skulle fyllas i. Istället fokuserades det på andra delar i arbetet, som inläsning av mer litteratur och textens uppbyggnad. När enkäterna var ifyllda och resultatet kunde påbörjas var det enkelt att sammanställa detta i dataprogrammet Microsoft Excel, där stapeldiagram kunde göras samt att citat från vårdnadshavarna antecknades ner. I utformande av enkätens struktur och frågorna som presenterades kunde man med facit i hand gjort annorlunda. En del öppna frågor blev obesvarade, eller respondenterna skrev korta kommentarer. Dessa frågor hade kunnat förtydligas ytterligare, och således hade vi kanske fått ett djupare svar. Om mer tid hade funnits, hade det varit intressant att göra samma undersökning med andra metoder och se om resultatet blev detsamma. Det är förstås lätt att vara självkritisk i vårt tillvägagångssätt av metod och utförande, men med tanke på att 93 enkäter samlades in, ansågs materialet vara rikt och brett för att säkerställa att undersökningen kan besvaras. Stukát (2011) belyser att det är viktigt att utvärdera sin valda metod för att se styrkor och svagheter med den. Således kan andra metoder synliggöras och reflekteras kring om dessa hade kunnat ge ett bättre eller sämre resultat.

6.2 Betydelsen av goda relationer, samarbete och kommunikation mellan hem och förskola

Syfte var att undersöka hur vårdnadshavare upplever samspelet i mötet med pedagoger vid lämning och hämtningssituationer i förskolan. Då dialogens betydelse av mötet har visat sig vara viktig och samtalsämnen oavsett ålder ser relativt lika ut även om viss skillnad kan ses. En del vårdnadshavare uttrycker sig genom kommentarer i enkätundersökningens öppna frågor, där en del valt att inte lämna någon kommentar alls. Kommentarer redovisas genom citat från vårdnadshavarna, detta för att visa att vårdnadshavarna inte är helt eniga om upplevelserna. Detta leder i sin tur vidare till frågor om, vårdnadshavarnas förväntningar, vilket kan bli område för framtida forskning. Undersökningen har inte haft förväntningar som utgångspunkt utan fokus har riktats mot hur mötet upplevs, utifrån varje enskild vårdnadshavare. Detta för att ge oss kunskaper om upplevelser av mötet med pedagoger. Trots detta kunde viss typ av förväntning ses och att vårdnadshavarna pekar på sådant som är önskvärt.

Resultatet redovisar att ett gott samarbete mellan parterna är av betydande roll. I litteraturgenomgången framfördes barnstugeutredningen samt läroplanens framväxt. Genom det kan vi se, att redan från 1970 talet har det varit av stor vikt att samarbeta med hemmet för att tillgodose barnens behov (Ivarsson Jansson, 2001). I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2016) framkommer det att det behövs ett förtroendefullt arbete mellan hem och förskola. Där förskolan skall vara ett komplement till hemmet. Även Skolverket (2018) belyser att det är viktigt att alla kan samspela och förstå varandra, där fokusen ska ligga på barnen och att tiden på förskolan blir positiv för dem. Hur institutionerna praktiskt arbetar i verksamheten för att möta vårdnadshavare varierar. Det kan variera geografiskt eller om en förskola är kommunal eller fristående, föräldra-

kooperativ eller beroende helt på personal, tid och rum. Det kan innebära att resultatet för undersökningen kan skilja sig från varje enskild förskola.

Resultatet visar inledningsvis att det är väldigt viktigt att pedagogerna möter upp vårdnadshavarna och deras barn, således vid lämning som hämtning oavsett ålder (Kuhn et al., 2017). Intresset för att själv vilja inleda god relation med den andre bör visas från båda parterna för att relationen skall vara ömsesidig (Markström, 2007; Keys, 2000). I tal om ömsesidighet menar Arnér och Tellgren (2006) att det är upp till pedagogerna att söka kontakt med vårdnadshavare, vilket Mahmood (2013) talar emot, då författaren menar istället att det är upp till vårdnadshavaren att söka kontakt med pedagogerna. Detta speglar en ömsesidighet där båda parter bör vara aktiva i den sociala konstruktionen (Säljö, 2005). Forskning har visat att upprätthålla en god relation där kommunikationen mellan vårdnadshavare och pedagoger fungerar, kan leda till att vårdnadshavarna känner sig mer delaktig och uppskattad av pedagogerna där de kan känna ett större inflytande och få möjlighet att påverka förskolans verksamhet (Dunst & Dempsey, 2007). Vidare har en fråga ställts till vårdnadshavarna om hur viktigt det är att en dialog förs mellan dem och pedagogerna. Detta besvarades separat från lämning till hämtningssituationerna men där vårdnadshavarna är relativt eniga om att dialogen är viktigt att föra med dem. Författarna Sandberg och Vuorinen (2008) belyser att mötet mellan hem och förskola inte alltid sker oproblematiskt utan kan många gånger krocka i bristande kommunikation. Författarna framhäver även att småbarnsföräldrar visar en tendens till att fokusera på barnets välbefinnande, vilket vi haft i åtanke under vår bakgrundsfråga i enkäten. I bakgrundsfrågan efterfrågades vilken ålder barnet har för den besvarade vårdnadshavaren. Detta gjordes för att få syn på om vår undersökning stämmer överens med deras forskning. Författarnas anspråk på att småbarnsföräldrar har en tendens till att samtala om barnets välbefinnande är något som även visat sig stämma överens i vår undersökning. Däremot benämns välmående mer som barnets allmänna tillstånd, där vi kunde se att vårdnadshavare gärna samtalar om hur barnet sovit under natten eller om de ätit. Detta innebär enligt vår undersökning att även vårdnadshavarna förväntar sig att få samtala om barnets allmänna tillstånd, likväl som de får höra om barnets allmänna tillstånd för dagen, när de går hem ifrån förskolan.

Avseende hur viktigt det är att dialogen förs mellan pedagog och barn framkommer det tydligt att detta prioriteras högre bland vårdnadshavarna än att samtalet skall föras mellan de vuxna parterna. Kan det vara för att barnet ska eller har spenderat sin dag tillsammans med pedagogerna? En annan fråga som ställts i undersökningen är om vårdnadshavarna anser att pedagogerna är närvarande för dem och sitt barn när de anländer till förskolan. Majoriteten besvarar att de upplever att pedagogerna oftast till alltid är närvarande. Kuhn et al. (2017) belyser att det är mer tillgängligt vid lämning snarare än vid hämtning för att föra dialog. I vår undersökning framkommer det att en del respondenter kan uppleva lämningsituationen som stressig och rörig, då det kommer fler barn samtidigt eller att pedagogen är upptagen med annat som att duka fram frukost.

I undersökningen efterfrågas om vårdnadshavarna upplever att pedagoger har kännedom om barnets vistelse på förskolan vid hämtningssituationer. Där vårdnadshavarnas upplevelser skiljer sig något. De flesta uppger att det fungerar bra, ett fåtal uppger att pedagogerna inte alls har kännedom om det enskilda barnet. En del av kommentarerna börjar inledningsvis med att belysa att det är bra, sedan handlar resterande av kommentarerna om tendenser till visat missnöje. Vårdnadshavarna har lämnat kommentarer om att pedagogerna måste samarbeta mellan avdelningar för att täcka upp förskolans öppettider. Kan den uteblivna information kring varje enskilt barn ha att göra med som tidigare nämnt bristande kommunikation mellan pedagogerna? Då det drabbar vårdnadshavarens uppfattning? Bristande kommunikation kan sin tur leda till att interaktion och relationsprocessen påverkas (Säljö, 2011; Sandberg & Vuorinen, 2008). Ingen vårdnadshavare har uppgett att det inte handlar om barnet. Detta svarsalternativ låg till grund för det Juul och Jensen (2003) menar kan vara ett sätt att binda starkare relationer genom att samtala om annat än om det enskilda barnet, bland annat om familjens vardag eller händelser. I mötet mellan hem och förskola menar Markström (2007) att det sker en anpassning för att parterna skall kunna acceptera varandra och mötas oavsett värderingar eller bakgrund. Ett dilemma som kan uppstå, i samtalen om annat är prioriteringen av tid. Eftersom Juul och Jensen (2003) menar att samtalen om annat, är positivt för den relationskapande processen, kan vi genom resultatet se att tid är en avgörande faktor för hur mötet och samtalet mellan vårdnadshavarna och pedagoger artar sig. Detta samtal om något annat, kan påverka verksamheten negativt om varje vårdnadshavare skall ges tid till det. Då vårdnadshavare har uppgett att det knappt finns tid till att bli mött eller talade med. Därför är det viktigt att finna en balans i mötet mellan individerna.

Avslutningsvis i frågor som berör vanligaste samtalsämnet vid lämningsituationen så är svarsalternativet ”vad som ska ske under dagen” i stort fokus för vårdnadshavarna oavsett ålder. Därefter varierade svaren något bland de olika åldrarna, framförallt om barnets välmående eller allmänna tillstånd som hägrade bland de yngre barnen. Däremot som det dominerande samtalsämnet vid hämtningssituationerna oavsett ålder är just, välmående. Samtidigt som vårdnadshavare till de äldre barnen även menar vad barnet gjort under dagen också är viktigt. Vårt resultat i denna fråga har likheter som stämmer överens med det Sandberg och Vuorinen (2008) belyser, att småbarnsföräldrar har tendens till att fokusera samtalet på barnets allmänna tillstånd och välmående.

6.3 Slutsats och framtida forskning

Resultatet av undersökningen visar att vårdnadshavare upplever mötet med pedagogerna som positivt och negativt vid lämning och hämtningssituationer i förskolan. Vårdnadshavarna uttrycker att det känns positivt när pedagogerna möter upp och berättar hur barnets dag har varit eller vad dagen ska innehålla. Dock visar resultatet att när detta inte görs av pedagogerna, upplevs det som negativt från vårdnadshavarna, oftast vid stressade situationer. Vårdnadshavarnas betydelse av dialogen skiljer sig åt dels utifrån barnens ålder, om vikten ska läggas på ett samtal med vårdnadshavare och pedagog eller om dialogen ska föras med pedagog och barn. Undersökningen visar att vårdnadshavarna vill

ha en god relation och närvarande pedagoger, där de kan känna sig trygga med att lämna sitt barn på förskolan. Resultatet visar att samtalen skiljer sig åt beroende ålder på barnen samt om det sker vid lämning eller hämtningssituationer. Det framkommer också att dialogen kan begränsas, då vårdnadshavarna uttrycker att initiativet till att föra en dialog ligger hos pedagogerna. Undersökningen visar att pedagogerna har god kännedom om vad barnet har gjort under dagen, men det visar också att en del vårdnadshavare inte håller med, då det uttrycks en önskan om från vårdnadshavarna att de vill ha information om vad barnet har gjort när de kommer och hämtar sitt barn. Slutsatsen från undersökningen är att varje enskild vårdnadshavare och pedagog bär med sig olika uppfattningar om vad som är viktigt vid lämning och hämtningssituationer, där varje barn har olika behov och egenskaper. Undersökningen kan således ge en större förståelse för vad som ses som strävansvärt i vårdnadshavarnas ögon där pedagoger och vårdnadshavare arbetar mot ett gemensamt mål som är till för alla barns bästa.

Vårt kunskapsbidrag är att förskollärarprofessionen kan stärkas, när pedagoger får vetskap om vad vårdnadshavare kan uppleva vid lämning och hämtningssituationer, vilket kan skapa trygghet för vårdnadshavare och barn. Slutsatsen som kan ses är att vid dessa situationer när vårdnadshavarna lämnar och hämtar sitt barn på förskolan, visar undersökningen att det är viktigt att pedagogerna skapar en god relation med vårdnadshavarna där kommunikationen i samspel fungerar. Utifrån undersökningen kan det konstateras att de flesta av vårdnadshavarna känner sig trygga med att någon pedagog kommer och för en dialog med de och att pedagogerna tar sig tiden till att samtala vid dessa situationer. Då kan överlämnandet underlättas där pedagogerna tar ansvar för dessa möten och bemöter vårdnadshavares olika behov. Att de skapar goda relationer mellan varandra kan i sin tur bidra till ett dilemma. Det kan vara att relationerna mellan vårdnadshavare och pedagog blir för vänskaplig, vilket kan påverka den professionella rollen. Att samtala om annat som inte handlar om barnet kan ge positiv effekt i skapande av goda relationer. Däremot kan detta få en negativ effekt om dessa samtal inte förs med alla vårdnadshavare och således kan det vara nödvändigt att finna en balans i sin förskolläraryroll. Därför krävs det en medvetenhet för pedagogerna i de didaktiska ställningstaganden om för vem, när och hur man förhåller sig till dessa situationer.

För att tillgodose vårdnadshavarnas behov behöver pedagogerna vara medvetna om vårdnadshavares olika behov och önskningar i överlämnande situationer och medvetna om komplexiteten i mötena. Pedagogerna kan behöva bestämma att det alltid finns en pedagog på plats när många barn lämnas och hämtas samtidigt. Även om det skulle finnas pedagoger på plats vid dessa tider finns det andra dilemman som kan uppstå. Det kan handla om barn som har separationsångest vid dessa överlämnningar när deras vårdnadshavare lämnar eller hämtar på förskolan och således prioriteras högre än andra barn. Det kan också innebära att en del vårdnadshavare kanske vill att deras barn förbereds innan de kommer och hämtar på förskolan, då man vet att barnet hellre vill vara kvar på förskolan och leka istället för att följa med hem. Dessa dilemman kan bli svårigheter i förskollärarprofessionen, hur situationerna ska hanteras och bemötas. Vilka barn som ska prioriteras först, hur man går tillväga och får alla barn den uppmärksamhet

och omsorg som vårdnadshavarna efterfrågar. Detta är viktigt att fundera på, både som pedagog och vårdnadshavare. Går det att uppfylla alla krav och önskemål från varje enskild vårdnadshavare där det finns fler barn än pedagoger? Vi menar att undersökningens resultat kan vara stöd till förskollärare genom att själv reflektera över sin roll i dessa komplexa situationer.

För fortsatt forskning inom området och gå djupare in i undersökningen, kan undersökningen göras med andra metoder än enkäter. Metodvalet kan resultera att undersökningen inte behöver generera samma svar (Bryman, 2011). Undersökningen kan kompletteras med ytterligare metoder, som exempelvis intervjuer och observationer. Då denna undersökning endast berör ett fåtal förskolor och ett visst antal vårdnadshavare, skulle denna mängd behöva utökas för att få ytterligare ett djup i resultatet och öka undersökningens generaliserbarhet. Tankar om fortsatt forskning behöver inte endast utgå ifrån vårdnadshavarna utan kan genomföras utifrån pedagogerna också. Intressant kan vara att se om deras resultat skiljer sig ifrån vårdnadshavarna.

7. Referenslista

- Arnér, E., & Tellgren, B. (2006). *Barns syn på vuxna: att komma när barns perspektiv*. Stockholm: Studentlitteratur.
- Bjørndal, C. R. P. (2005). *Det värderade ögat: observation, värdering och utveckling i undervisning och handledning*. Stockholm: Liber AB.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.
- Dunst, J., & Dempsey, I. (2007). Family–Professional Partnerships and Parenting Competence, Confidence, and Enjoyment. *International Journal of Disability, Development and Education*, 54(3), (s. 305–318). doi.org/10.1080/10349120701488772
- Dysthe, O. (2003). Sociokulturella teoriperspektiv på kunskap och lärande. I O. Dysthe (Red.). *Dialog, samspel och lärande* (s. 31–73). Lund: Studentlitteratur.
- Fabrizi, S., & Hubbell, K. (2017). The role of occupational therapy in promoting playfulness, parent competence, and social participation in early childhood playgroups: A pretest posttest design. *Journal of Occupational Therapy, Schools, & Early Intervention*, 10(4), (s. 346–365). doi:10.1080/19411243.2017.1359133
- Hjalmarsson, M. (2014). Enkäter till förskollärare. I A. Löfdahl (Red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. (s.157–165). Stockholm: Liber AB.
- Ivarson Jansson, E. (2001). Relationen hem - förskola. Intentioner och uppfattningar om förskolans uppgift att vara komplement till hemmet, 1990–1995. (Doktorsavhandling, Umeå universitet, *Pedagogiska institutionen*, (s. 1–208).
Från
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:156233/FULLTEXT01.pdf>
- Juul, J., & Jensen, H. (2003). *Relationskompetens i pedagogernas värld*. Stockholm: Runa.
- Karlsson, M. (2006). *Föräldraidentiteter i livsberättelser* (Doktorsavhandling, Uppsala universitet, Pedagogiska institutionen), (s.1–306). Från <http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:168649>
- Keys, C. R. (2000). Parent-Teacher Partnerships: A Theoretical Approach for Teachers. *U.s. department of education Office of Educational Research and Improvement* (s.107–118). Från <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED470883.pdf>

- Kuhn, M., Marvin, C., & Knoche, L. (2017). In It for the Long Haul: Parent-Teacher Partnerships for Addressing Preschool Children's Challenging Behaviors. *Topics in Early Childhood Special Education, 37* (2), (s. 81–93). doi:10.1177/0271121416659053
- Löfdahl, A. (2014). God forsknings- regelverk och etiska förhållningssätt. I A. Löfdahl (Red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* (s. 32–43). Stockholm: Liber AB.
- Löfgren, H. (2014). Lärarberättelser från förskolan. I A. Löfdahl (Red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. (s. 144–156). Stockholm: Liber AB.
- Mahmood, S. (2013). First-Year Preschool and Kindergarten Teachers: Challenges of Working with Parents. *International Journal of Disability, Development and Education 54*, (s. 305–318). Från <https://eric.ed.gov/contentdelivery/servlet/ERICServlet?accno=EJ1028824>
- Markström, A. (2007). Hallen - en plats i skärningspunkten mellan privat och offentligt. I G. Halldén (Red.). *Den moderna barndomen och barns vardagsliv* (s. 81–96). Stockholm: Carlsson bokförlag.
- Markström, A., & Simonsson, M. (2017). Introduction to preschool: Strategies for managing the gap between home and preschool. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy, 3*(2), (s. 179-188). doi:10.1080/20020317.2017.1337464
- Rienecker, L. (2016). *Problemformulering*. (2.uppl.). Malmö: Liber AB.
- Roos, C. (2014). Att berätta om små barn – att göra en minietnografisk studie. I A. Löfdahl (Red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* (s. 46–57). Stockholm: Liber AB.
- Sandberg, A., & Vuorinen, T. (2008). Preschool–home cooperation in change. *International Journal of Early Years Education, 16*, (s. 151-161). doi:10.1080/09669760802025165
- Simonsson, M., & Markström, A-M. (2013). Utvecklingssamtalet som uppgift och verktyg i förskollärarens professionssträvanden i interaktion med föräldrar. *Nordisk Barnehegeforskning, 6*(12), (s. 1–18). doi:10.7577/nbf.355
- Skolverket (2016). *Läroplan för förskola Lpfö 98*. ([Ny, rev. uppl.,]). Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan: Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket.

- Stukát, S. (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Säljö, R. (2005). Vårt pedagogiska arv 4. L. S. Vygotskij- forskare, pedagog och visionär. I A. Forssell (Red.). *Boken om pedagogerna* (5. Rev. Uppl., s. 108–132). Stockholm: Liber AB.
- Säljö, R. (2011). Kontext och mänskliga samspel – Ett sociokulturellt perspektiv på lärande. *Utbildning & Demokrati*, 20(3), (s. 67–82). Från <https://doaj.org/article/430629423885465181d0291e901c00d5>
- Vetenskapsrådet. (2017). *Forskningsetiska principer*. Från https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1529480532631/God-forskningssed_VR_2017.pdf
- Vuorinen, T. (2018). 'Remote parenting': parents' perspectives on, and experiences of, home and preschool collaboration. *European Early Childhood Education Research Journal*, 26(2), (s. 201–211). doi:10.1080/1350293X.2018.1442005
- Vuorinen, T., Sandberg, A., Sheridan, S., & Williams, P. (2013). Preschool teachers' views on competence in the context of home and preschool collaboration. *Topics in Early Child Development and Care*, 84(9), (s. 149–159). doi:10.1080/03004430.2013.773992

Bilaga 1

Enkätfrågor

Dessa frågor berör hur du upplever mötet med pedagoger på förskolan vid hämtning och lämnings situationer.

Bakgrundsinformation

1. Hur många år är ditt/dina barn?

- 1 till 3 år
 4 till 6 år

Lämningsituationer

2. Hur viktigt är det för dig att minst en pedagog möter dig och ditt barn vid lämningssituationen på förskolan?

1. Inte viktigt	2.	3. Viktigt	4.	5. Väldigt viktigt
☐	☐	☐	☐	☐

3. Hur viktigt är det för dig att pedagogerna för en dialog med dig vid lämningssituationen?

1. Inte viktigt	2.	3. Viktigt	4.	5. Väldigt viktigt
☐	☐	☐	☐	☐

4. Hur viktigt är det för dig att pedagogerna för en dialog med ditt barn vid lämningssituationen?

2. Inte viktigt	2.	3. Viktigt	4.	5. Väldigt viktigt
☐	☐	☐	☐	☐

5. När du lämnar ditt barn på förskolan, upplever du att pedagogerna är närvarande för dig och ditt barn? Ange på en skala 1 till 5

1. Aldrig	2.	3. Oftast	4.	5. Alltid
☐	☐	☐	☐	☐

6. Vad upplever du att det vanligaste samtalsämnet handlar om när du lämnar ditt barn på förskolan? kryssa i ett svar eller lämna en kommentar på annat.

- Tider/ Scheman.
- Vad som kommer att ske under dagen.
- Tröst och tips på vad barnet kan aktivera sig med.
- Vilka som redan är på förskolan.
- Handlar inte om barnet.
- Inget.

Annat, nämligen-----
-----

7. Berätta gärna mer hur du upplever mötet med pedagogerna i förskolan vid lämningsituationerna.

Hämtningssituationer

8. Hur viktigt är det för dig att minst en pedagog möter dig när du skall hämta ditt barn?

1. Inte viktigt	2.	3.Viktigt	4.	5. Väldigt viktigt
☐	☐	☐	☐	☐

9. Hur viktigt är det för dig att pedagogerna för en dialog med dig vid hämtningssituationen?

1.Inte viktigt	2.	3.Viktigt	4.	5. Väldigt viktigt
☐	☐	☐	☐	☐

10. Hur viktigt är det för dig att pedagogerna för en dialog med ditt barn vid hämtningssituationen?

1.Inte viktigt	2.	3.Viktigt	4.	5. Väldigt viktigt
☐	☐	☐	☐	☐

11. När du hämtar ditt barn upplever du att pedagogerna känner till hur ditt barns dag har varit? Ange på en skala 1 till 5.

1. Aldrig	2.	3. Oftast	4.	5. Alltid
☐	☐	☐	☐	☐

12. Vad upplever du att det vanligaste samtalsämnet handlar om när du hämtar ditt barn på förskolan? Kryssa i ett svar eller lämna en kommentar på annat.

Välmående (mat, sömn eller andra behov).

Vad barnet har gjort under dagen.

Vilka barnet har lekt med.

Temperament eller konflikt.

Handlar inte om barnet.

Annat, nämligen-----
-----

13. Berätta gärna mer hur du upplever mötet med pedagogerna i förskolan vid hämtningsituationerna.

Bilaga 2

Följebrev till enkätundersökning

25 september 2018

Hej!

Vi är två förskollärostudenter som nu skriver vårt examensarbete vid Högskolan i Gävle. Vårt syfte med examensarbetet är att ta reda på mer om hur du som vårdnadshavare upplever mötet med pedagogerna vid lämning och hämtnings situationer i förskolan. Av den anledningen önskar vi att du avvarar några minuter för att svara på vår enkätundersökning.

Enkäten kommer att behandlas konfidentiellt, vilket innebär att varken namn eller uppgifter så som förskola samlas in. Den enda uppgiften du behöver uppge är ålder för ditt barn.

För att vi ska kunna genomföra vår undersökning önskar vi få ditt svar senast 28 september 2018. Om du har några frågor eller funderingar går det bra att fråga oss direkt eller kontakta oss via telefon eller mail.

Är du intresserad och vill ta del av examensarbetet när det är färdigt, kan du uppge din mailadress på den blankett som finnas tillgänglig när du återlämnar enkäten.

Evelina Rask & Caroline Arvidsson

Telefon: xxx-xxx xx xx

Mail: xxxxx@xxx

Kontakta vårHandledare för detta examensarbete.

Mail: xxxxx@xxx

Professor i didaktik Anneli Frelin, Akademin för utbildning och ekonomi, Högskolan i Gävle.

Tack för att du tog dig tid, allt gott!

Med vänliga hälsningar Evelina Rask och Caroline Arvidsson